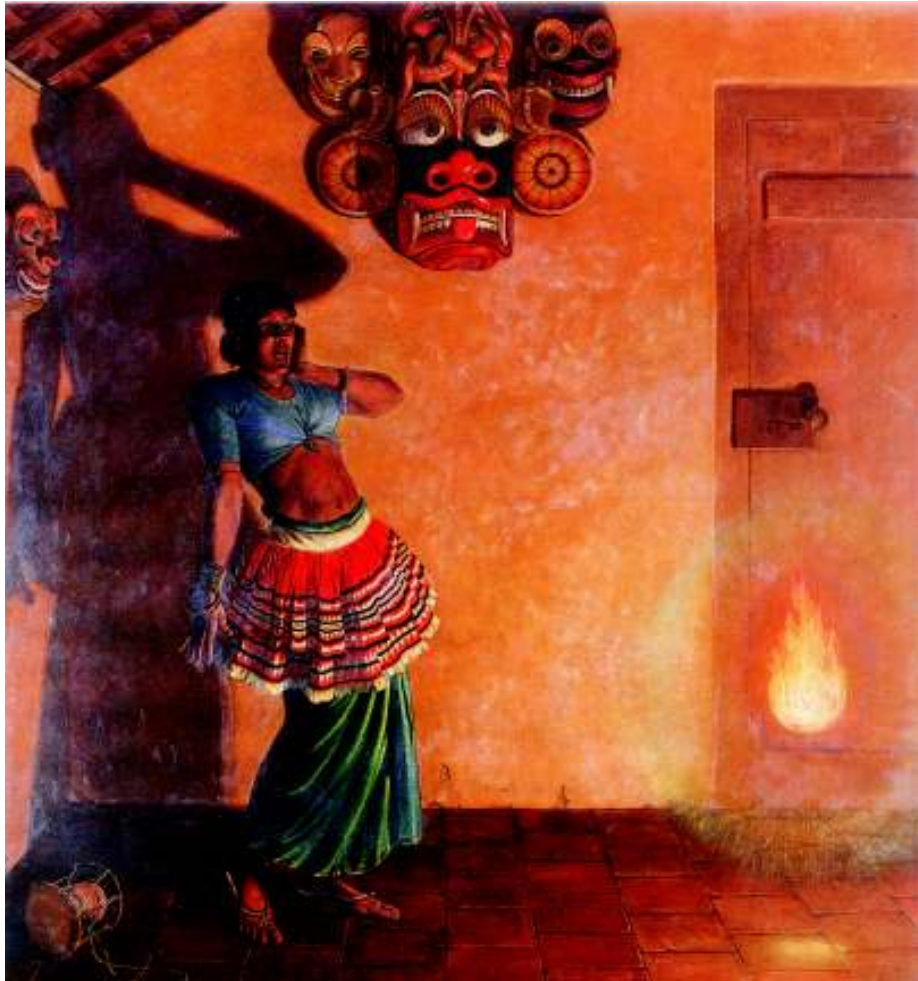


මුදලිඳු ඒ. සී. ජී. එස්. අමරසේකර (1883 - 1983)

- මුදලිඳු ඒ. සී. ජී. එස්. අමරසේකර 20 වන සියවස මුල් භාගයට අයත් ලාංකේය ශාස්ත්‍රාලයීය යථාර්ථවාදී (Academic Realism) චිත්‍ර කලාවේ පුරෝගාමී ව කටයුතු කළ චිත්‍ර ශිල්පියෙකි.
- වර්ෂ 1883 දී ගාල්ල දොඩන්දුවේ උපත ලද මුදලිඳු ඒ. සී. ජී. එස්. අමරසේකර (ඒබ්‍රහම් ක්‍රිස්ටෝපර් ග්‍රෙගරි සූරියආරච්චි අමරසේකර) පළමු ව නිර්මාණකරණයට පිවිසෙන්නේ කාටූන් චිත්‍ර ශිල්පියකු වශයෙනි.
- බ්‍රිතාන්‍ය පාලකයින්ගේ අනුග්‍රහය යටතේ ස්ථාපිත කළ ලංකා කලා සංගමයේ (Ceylon Society of Arts) පුරෝගාමී ශිල්පියකු ලෙස කටයුතු කර ඇත.
- ශ්‍රී ලංකාව යටත් විජිතයක් ව පැවති වකවානුවක බ්‍රිතාන්‍යයෙන් පැමිණි ශිල්පීන්ගෙන් ලබා ගත් ශාස්ත්‍රාලයීය චිත්‍ර කලා ආභාස, ලංකා කලා සංගමයේ ශිල්පීන්ගේ නිර්මාණවල විය.
- මුදලිඳු ඒ. සී. ජී. එස්. අමරසේකරගේ චිත්‍ර නිර්මාණවල බ්‍රිතාන්‍ය ශාස්ත්‍රාලයීය යථාර්ථවාදී චිත්‍ර කලා ශෛලී ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- ජීව රූප, තාත්වික රූප සහ භූමි දර්ශන ඇඳීමෙහි දක්ෂයකු වන ඔහු චිත්‍ර නිර්මාණය කිරීම සඳහා දිය සායම් හා තෙල්සායම් යන වර්ණ මාධ්‍ය දෙවර්ගය ම භාවිත කර ඇත.
- මිනිස් රූප සම්පිණ්ඩන චිත්‍රවල බ්‍රිතාන්‍ය ශාස්ත්‍රාලයීය චිත්‍රකලාවේ ප්‍රමුඛතම ලක්ෂණයක් වූ පර්යාලෝක රීතිය පදනම් වී තිබීම දැකිය හැකි ය.
- ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත වර්ණ භාවිතය සමග ආලෝකය හා අඳුර පිළිබඳ ශාස්ත්‍රාලයීය ඥානය වන කියරොස්කුරො (Chiaroscuro) වර්ණ කිරීමේ ලක්ෂණ ඔහුගේ නිර්මාණ තුළ දැකිය හැකි විය.
- මුදලිඳු ඒ. සී. ජී. එස්. අමරසේකර විසින් කරන ලද නිර්මාණ කිහිපයක් ද පහත සඳහන් වේ.
 - විරැකියාව
 - යකැදුරාගේ දියණිය
 - පූස් පැටවා
 - රිඬ මාවත (දිය සායම්)
 - රාජ්‍ය නායකයන්ගේ උඩුකය චිත්‍ර (ආලේඛ්‍ය චිත්‍ර)

යකැදුරාගේ දියණිය



වර්තමානයේ කොළඹ ජාතික කලාභවනේ නිත්‍ය ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති යකැදුරාගේ දියණිය නමැති සිතුවම කැන්වසය මත තෙල් සායම් මාධ්‍ය භාවිතයෙන් කරන ලද නිර්මාණයක් වේ. මෙම චිත්‍රය තුළින් නිරූපණය කර ඇත්තේ යකැදුරාගේ දියණිය යි. ඇය බලි ශාන්ති කර්මවල ඇඳුම් අයිත්තම් ඇඳ පැලඳ සිටින අතර ක්ෂණික ව බියට පත් වූ ආකාරය ද දක්වයි. අභ්‍යන්තර හැඟීම් නිරූපණය කරන යථාර්ථවාදී ශෛලිය ලක්ෂණ හා විස්මයජනක, ගුඪ තේමාවක් වස්තු විෂයය කරමින් නිර්මාණයේ ප්‍රකාශනය ගොඩනගා ඇත.

චිත්‍රයේ නිරූපිත ගිනි සිඵල මෙන් ම ඇගේ මුහුණේ හැඟීම් හා සැසඳෙන ලෙස නිර්මාණය කර ඇති වෙස් මුහුණත්, විශාල හෙවනැල්ලත් සමස්ත නිර්මාණයේ ප්‍රකාශනශීලීත්වය හා නාට්‍යානුසාර බව තීව්‍ර කරවයි.

- රූප හා වර්ණ අර්ථාන්විත ව භාවිත කරමින් මෙහි පෙරබිම මත ප්‍රධාන රූපය වන යකැදුරු දියණිය හා පසුබිම සඳහා නිවසේ අභ්‍යන්තර බිත්තියක සීමාව නිරූපණය කිරීම දැකිය හැකි ය.
- නිරූපිත වර්ණමාලාව කියරොස්කුරො (Chiaroscuro) ශිල්ප ක්‍රමය අනුව ආලෝකය හා අඳුර මනාලෙස මතු කර දක්වන ආකාරය දැකිය හැකි වේ.
- යොදා ඇති වර්ණ ඒකවාර්ණික ලක්ෂණ ඇති සම්භාව්‍ය වර්ණමාලාවක් වේ.
- වර්ණ භාවිතය තුළ අඳුර හා ආලෝකය හසුරුවනු ලැබ ඇත්තේ චිත්‍රයේ සමස්ත අදහස වඩාත් ඉස්මතු කරවන ලෙසිනි.

විරැකියාව (Unemployed)



- මුදලිඳු ජී. සී. ජී. එස්. අමරසේකර විසින් විරැකියාව නමින් නම් කර ඇති මෙම සිතුවම වඩාත් ප්‍රසිද්ධියට පත්ව ඇත්තේ වඩුවාගේ ගෙදර යනුවෙනි.
- මෙම සිතුවම කොළඹ ජාතික කලාභවනේ නිත්‍ය ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති තෙල් සායම් මාධ්‍යයෙන් නිර්මිත කැන්වස් නිර්මාණයකි.
- මෙම සිතුවමෙන් වඩු ගෙදර ඇති දරිද්‍රතාව මතු කිරීම සඳහා ඉතා මැනවින් මානව රූප හා වර්ණ හැසිරවීම දැකිය හැකි ය.
- ජනේලයෙන් නිවසට ලැබෙන ආලෝකය ඉතා ස්වභාවික ලෙස මතු කර දක්වා ඇත. එම ආලෝකයෙන් වඩුගෙදර නිවැසියන්ගේ මුහුණුවල ජනනය වන හැඟීම් ඉතා මැනවින් නිරූපණය කර ඇත.
ජනේල කවුළුවෙන් දක්වන ආලෝකයේ ස්වභාවය, කියරොස්කුරො (Chiaroscuro) වර්ණ ලක්ෂණවලට අනුව ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත ව භාවිත කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
සිතුවමේ දක්වෙන වර්ණ ඒකවාර්ණික ලක්ෂණ ඇති සම්භාව්‍ය වර්ණමාලාවක් වේ.
- ශාස්ත්‍රාලයීය යථාර්ථවාදී ශෛලිය ලක්ෂණ අනුව යමින් මානව රූපයේ සුන්දරත්වය මෙන්ම අභ්‍යන්තර හැඟීම් ප්‍රකාශනයත් මෙම නිර්මාණයෙන් මනාව පිළිබිඹු කෙරේ.
නිර්මාණ අවකාශය මත ගැඹුර දක්වමින් පර්යාලෝක ලක්ෂණ සහිත ව පෙරබිම, මැදබිම හා පසුබිම යන තල, පර්යාලෝක ලක්ෂණවලට අනුගත වෙමින් වර්ණ හා හැඩතල සම්පිණ්ඩනය කර ඇත.

ස්ටැන්ලි අබේසිංහ (1914 - 1992)

- 1914 දී උපත ලැබූ ස්ටැන්ලි අබේසිංහ විසිවන සියවසේ නූතන කලා ඉතිහාසයේ මුල් කාලීන ව බිහි වූ ප්‍රතිභාපූර්ණ චිත්‍ර ශිල්පියෙකි.
- ලංකා කාර්මික විද්‍යාලයේ චිත්‍ර කලාව හැදෑරූ ඔහු ඉන්දියාවට ගොස් පෙරදිග චිත්‍ර කලාව හා එංගලන්තයේ දී යුරෝපීය නූතන චිත්‍ර කලාව අධ්‍යයනය කරනු ලබයි.
- පෙරදිග හා අපරදිග විවිධ කලා ආභාස ඇසුරින් තමන්ට ආවේණික නව චිත්‍ර කලා සම්ප්‍රදායක් ඇති කිරීමට මූලික වූ පෙරටුගාමී ශිල්පියෙකි.
- රජයේ ලලිත කලායතනයේ ගුරුවරයකු ලෙස ද, 1965-1969 කාලය තුළ එහි කලායතනාධිපති ලෙස ද කටයුතු කර ඇත.
- එම කාලය තුළ 43 කණ්ඩායමේ නූතනවාදී ප්‍රකාශනයට සමගාමී ව නූතනවාදී කලා භාවිතය සහිත නව කලා ප්‍රවණතාවක් රජයේ ලලිතකලා ආයතනයේ ගොඩනැගීමට මූලික වූ පුරෝගාමියා ලෙස ද සැලකේ.
- ස්ටැන්ලි අබේසිංහ ශිල්පියාගේ නිර්මාණ සඳහා සාම්ප්‍රදායික කලාවේ ශෛලිගත හැඩ, පශ්චාත් උපස්ථිතිවාදී හා ප්‍රකාශනවාදී චිත්‍ර කලා ප්‍රවණතාවේ වර්ණ භාවිතය ආභාසය වී ඇත. නිර්මාණවල පසුබිම සඳහා සනිකවාදී කලාවේ පසුබිම් අවකාශ ලක්ෂණ ආභාස කර තිබීම දැකිය හැකි වේ.
- කෙටි, සහ රේඛා භාවිතය ද ඔහුගේ නිර්මාණවල දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණයක් වේ.
- ස්ටැන්ලි අබේසිංහ ශිල්පියා විසින් කරන ලද නිර්මාණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - වළං කඩේ/ කුඹල් හල
 - ඇසළ පෙරහැර
 - භාවනාව
 - බාල තරුණ (Young and Infant)
 - ලක්ෂ්මීගේ උපත

කුඹල් හල



- ස්ටැන්ලි අබේසිංහ ශිල්පියා විසින් නිර්මාණය කරන ලද කුඹල් හල නැමති සිතුවම ඔහුගේ නූතනවාදී කලා භාවිතයේ සුවිශේෂ නිර්මාණයක් වේ.
- මැටි භාජන විකුණුම් හලක් හා යුවලක් මින් නිරූපිත ය.
- පර්යාලෝක ලක්ෂණ රහිත අවකාශයක් භාවිත වීම මෙම නිර්මාණයේ කැපීපෙනෙන ලක්ෂණයකි. මෙම සම්පිණ්ඩනයේ පෙරබිම හා පසුබිම එකම තලයක නිරූපිත ය. විත්‍රයේ ගැඹුර හා ත්‍රිමානත්වය පෙන්නුමින් ස්වභාව ධර්මයට සාපේක්ෂව නොව යොදන ලද වර්ණ කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමයෙනි.
- අඳුරු හා ආලෝකමත් වර්ණ විසංගත ව යෙදවීමෙන් මිනිස් හැඟීම් වඩා තීව්‍ර ලෙස දැක්වීමට ශිල්පියා සමත්ව ඇත.
- විත්‍රයේ ප්‍රකාශනාත්මක බව තීව්‍ර කිරීම සඳහා යොදන වර්ණ පදාස, සියුම් ලෙස විස්තරාත්මක දැක්වීම හා ප්‍රාණවත් කෙටි, සනකමින් යුතු කළු රේඛා භාවිත කර තිබීම හඳුනාගත හැකි ය.
- මුහුණේ හැඟීම් නිරූපණය සඳහා යොදාගත් අඳුරු වර්ණ, නිර්මාණයේ භාව ප්‍රකාශනය මැනැවින් සංවිධානය කිරීමට ඉවහල් ව ඇත.
- ස්ටැන්ලි අබේසිංහ ශිල්පියාගේ නිර්මාණ ශෛලිය සඳහා සාම්ප්‍රදායික කලාවේ ශෛලිගත හැඩ, පශ්චාත් උපස්ථිතිවාදී හා ප්‍රකාශනවාදී විත්‍ර කලා ප්‍රවණතාවේ වර්ණ භාවිතය මෙන්ම සනිකවාදී කලාවේ පසුබිම් අවකාශ ලක්ෂණ ආභාස කර තිබීම දැකිය හැකි වේ.

පෙරහැර



- ස්ටැන්ලි අබේසිංහ ශිල්පියාගේ නූතනවාදී කලා භාවිතය සහිත නිර්මාණ අතර පෙරහැර නමැති සිතුවම විශිෂ්ට නිර්මාණයකි.
- මහනුවර ඇසළ පෙරහැර වස්තුවිෂය කර ගනිමින් අඳින ලද මෙම නිර්මාණය සඳහා අඳුර හා ආලෝකය විසංගත වර්ණ තුළින් චිත්‍රයේ වමන්කාරය නව මුහුණුවරකින් පිළිබිඹු කර ඇත.
- අඳුරු හා ආලෝකමත් වර්ණ සාර්ථකව යොදාගනිමින් රාත්‍රී කාලය නිරූපණය කිරීමට ගත් උත්සාහය චිත්‍රය වඩාත් අර්ථවත් කරයි.
- රාත්‍රී කාලය නිරූපණය සඳහා යොදා ගැනුණු අඳුරු හා ආලෝක තත්ත්වය, වර්ණ පදාස මගින් දක්වමින් පෙරහැරේ උත්සවශ්‍රීය ස්වභාවය විස්තරාත්මක ව දක්වා ඇත.
රේඛාකරණයට වඩා වර්ණ මාධ්‍ය හැසිරවීමෙන් රූපක මතු කර ඇත. රූප භාවිතයේ දී තේමාවේ වැදගත්ම අංගය වන දළදා කරඬුව සහිත ඇතා චිත්‍රයේ මධ්‍යගත ව දක්වා ඇත.
- පෙරබිම පසුබිම නොසලකා එකම තලයක රූප සම්පිණ්ඩනය කළ ද වර්ණ කිරීමේ ශිල්පක්‍රමය අනුව පෙරබිම, මැදබිම, පසුබිම මැනවින් සංවිධානගත ව ස්ථානගත කොට චිත්‍රයේ ගැඹුර දැක්වීමට ශිල්පියා මනාව සමත්ව ඇත.
ඒ සඳහා ඝනිකවාදී කලාවේ පසුබිම් අවකාශ ලක්ෂණ යොදා ගැනුන අතර ශෛලිගත හැඩ, පශ්චාත් උපස්ථිතිවාදී හා ප්‍රකාශනවාදී චිත්‍ර කලා ප්‍රවණතාවේ වර්ණ භාවිතය ආභාස කර තිබීම දැකිය හැකි වේ.

ජී. එස්. ප්‍රනාන්දු (1904 - 1990)

- වර්ෂ 1904 දී බෙන්තර සුද්දාගොඩ උපත ලැබූ ජී. එස්. හෙවත් ගම්වාරි සරත් ප්‍රනාන්දු දිය සායම් විත්‍ර කලාවේ ශිල්පීය ප්‍රවණතා පෙන්නුම් කළ ප්‍රකට විත්‍ර ශිල්පියෙකි. රිචඩ් හෙන්රිකස් යටතේ විත්‍ර කලාව පිළිබඳ අධ්‍යාපනය ලැබූ ඔහු, පළමුව බිතුසිතුවම් කලාවට ප්‍රවේශ වූ විත්‍ර ශිල්පියෙක් ද වේ.
 - පසුකාලීනව ජී.එස් ප්‍රනාන්දු ශිල්පියා හට එම්. සාර්ලිස් හා මුදලිඳු අමරසේකර වැනි ශිල්පීන්ගෙන් ද විත්‍ර ශිල්පය හැදෑරීම නිසා දිය සායම් මාධ්‍ය පිළිබඳ අනන්‍යතාවක් සහිත නිර්මාණ කිරීමට හැකි විය. කාටූන් විත්‍ර කලාව පිළිබඳ ප්‍රවීණතාවක් පෙන් වූ ජී. එස්. ප්‍රනාන්දු ලංකාවේ ප්‍රථම විත්‍ර කතාව නිර්මාණය කරනු ලැබූ ශිල්පියා ද වේ. වෙළඳ විත්‍ර ශිල්පියකු ලෙස ඔහු පෝස්ටර්, ලේබල්, පොත් පිටකවර ද නිර්මාණය කිරීමට දායක වී ඇත. දිය සායම් මාධ්‍ය ශිල්ප ක්‍රමය අනුව ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද විත්‍ර, යුරෝපීය ශාස්ත්‍රාලයීය විත්‍ර කලා ආභාසය සහිත ව, ඔහුට ම ආවේණික ස්වභාවිකවාදී විත්‍ර කලා ශෛලියක් අනුව නිර්මාණය කර තිබීම දැකිය හැකි ය. ඔහුගේ දියසායම් නිර්මාණ සඳහා විශේෂයෙන්ම යුරෝපීය භූමිදර්ශන සිතුවම්වල ආභාසය ලැබී ඇත. ශ්‍රී ලාංකේය පරිසර ස්වභාවය ඉතා අලංකාර ලෙස මතුකිරීම ඔහුගේ නිර්මාණවල කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වේ.
 - ජී. එස්. ප්‍රනාන්දු විසින් නිර්මාණය කරන ලද පහත දැක්වෙන දිය සායම් මාධ්‍ය නිර්මාණ විශිෂ්ට නිර්මාණ වශයෙන් සැලකේ.
 - උළු පෝරණුව
 - ගඩලාදෙණිය
- ජී.එස් ප්‍රනාන්දුගේ දියසායම් මාධ්‍ය නිර්මාණවල ශෛලිය ලක්ෂණ හා විත්‍ර මූලිකාංග සංරචන ක්‍රමවේද පොදුවේ මෙසේ හඳුනාගත හැකි ය.
- විත්‍රයේ ගැඹුර හා පර්යාලෝක ලක්ෂණ නිරූපණය
 - මිනිස් ඉරියව් ලාලිත්‍යයෙන් හා හැඟීම් ප්‍රකාශනයෙන් යුතු වීම
 - ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත ව දීප්තිමත් වර්ණමාලාවක් භාවිත කිරීම

උළු පෝරණුව



- ජාතික කලාභවනේ නිත්‍ය ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති මෙම සිතුවම යුරෝපීය ස්වභාවිකවාදී ගෛලීය දැක්වෙන නිර්මාණයකි.
- කඩදාසි මත දිය සායම් මාධ්‍යයෙන් කරන ලද නිර්මාණයකි.
- චිත්‍රයේ දක්වන උළු පෝරණුව හා අවට පරිසරය චිත්‍රණය කිරීමේ දී දීප්තිමත් වර්ණමාලාවක් ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත ව දියසායම් පදාස ක්‍රමයට ප්‍රකාශනාත්මක ව දක්වා ඇත.
- තලය මත රූප සංරචනය කිරීමේ දී පෙරබිම, මැද බිම හා පසුබිම මත රූප පිහිටුවමින් චිත්‍රයේ ගැඹුර හා පර්යාලෝක ලක්ෂණ සහිත ව නිරූපණය කර ඇත.
මෙම නිර්මාණ සඳහා ස්වභාවිකවාදී ගෛලීය ලක්ෂණ හා යුරෝපීය භූමිදර්ශන සිතුවම්වල ආභාසය ලැබී ඇති බව දැකිය හැකි ය.

ගඩලාදෙණිය



- කොළඹ ජාතික කලාභවනේ නිත්‍ය ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති නිර්මාණයකි.
යුරෝපීය ස්වභාවිකවාදී ගෛලිය දැක්වෙන මෙම සිතුවම දිය සායම් මාධ්‍යයේ නිර්මාණයකි.
ශාස්ත්‍රාලයීය චිත්‍ර කලාවේ සංරචන සිද්ධාන්ත ලක්ෂණ වන ගැඹුර නිරූපණය කරන
පර්යාලෝක ලක්ෂණ හා ත්‍රිමාන ලක්ෂණ භාවිතය මෙම නිර්මාණයේ ද දැකිය හැකි ය.
- තලය මත රූප සංරචනය කිරීමේ දී පෙරබිම, මැද බිම හා පසුබිම මත රූප පිහිටුවමින් චිත්‍රයේ
ගැඹුර හා පර්යාලෝක ලක්ෂණ නිරූපණය කර ඇත.
- දීප්තිමත් වර්ණමාලාවක් ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත ව දියසායම් පදාස ක්‍රමයට භාවිත කර ඇත.
- මෙම නිර්මාණ සඳහා ද ස්වභාවිකවාදී ගෛලිය ලක්ෂණ හා යුරෝපීය භූමිදර්ශන සිතුවම්වල
ආභාසය ලැබී ඇති බව දැකිය හැකි ය.

කේ. කනකසබාපති (1915-1995)

කේ. කනකසබාපති විසිවන සියවසට අයත් ශ්‍රී ලාංකේය නූතන චිත්‍ර කලාවේ පුරෝගාමී ව කටයුතු කළ දමිළ ජාතික චිත්‍ර ශිල්පියෙකි.

වර්ෂ 1915 දී යාපනය උරුම්පිරායි හි උපත ලද කනකසබාපති පළමුව පලාලි ගුරු විද්‍යාලයෙන් චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනය ලබා ගන්නා ලදී.

මොහු පලාලි ගුරු පුහුණු විද්‍යාලයෙහි චිත්‍ර කලා ආචාර්යවරයෙකු වශයෙන් කටයුතු කර ඇත.

චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ වැඩිදුර අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීම සඳහා වින්සර් චිත්‍ර කලා ආයතනයේ සාමාජිකත්වය ලබා ගන්නා ඔහු අනතුරු ව කොළඹ කාර්මික විද්‍යාලයට ඇතුළත් ව චිත්‍ර කලාව හදාරනු ලබයි.

ඔහුගේ මුල්කාලීන චිත්‍ර ශෛලියට ශාස්ත්‍රාලයීය චිත්‍ර කලාවේ යථාර්ථවාදී කලා ලක්ෂණ එක්ව තිබුණ ද පසුකාලීන ව ඔහුගේ නිර්මාණ සනිකවාදී කලා ආභාසයන්ගෙන් පෝෂණය විය.

සනිකවාදී කලා ලක්ෂණ සහිත ව තමාට ආවේණික චිත්‍ර ශෛලියක් ගොඩනගා ගත් කේ. කනකසබාපති, 43 කණ්ඩායමේ චිත්‍ර ප්‍රදර්ශනවලට ද සහභාගි වූ චිත්‍ර ශිල්පියෙක් වේ.

කේ. කනකසබාපති විසින් නිම කරන ලද විශිෂ්ට නිර්මාණ අතර කියවන ළමයා, කුකුල් පොරය, විවේක ගැනීම, භූමිදර්ශන (landscapes) සිතුවම් සුවිශේෂ වේ.

කියවන ළමයා



කේ. කනකසබාපති විසින් නිර්මාණය කරන ලද කියවන ළමයා නමැති සිතුවම කැන්වසය මත තෙල් සායම් මාධ්‍යයෙන් කරන ලද නිර්මාණයකි.

ශෛලිගත ලක්ෂණ හා සනිකවාදී කලා ශෛලිය ලක්ෂණවල ආභාස සහිත නිර්මාණයක් වේ.

සනිකවාදී කලාවේ ලක්ෂණ අනුව චිත්‍රයේ පසුබිම රේඛා සටහන් සහිත තලයක් ලෙස පෙන්වයි.

එකිනෙක වෙනස් හැඩ සහ විවිධ දිශානතින් සහිත රේඛා ඒකවර්ණික පසුබිමක් මත සංවිධානය කර ඇත.

චිත්‍රයේ ගැඹුර හා ත්‍රිමානත්වය පෙන්වන්නේ යොදන ලද රේඛා හා වර්ණ කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමයෙනි. එමගින් චිත්‍රයේ අවකාශීය ගැඹුර දැක්වේ.

චිත්‍රයේ ප්‍රධාන රූපයට වඩා පසුබිම සනිකවාදී කලා ආභාසය සහිතව බණ්ඩනයට ලක්කර ඇත. සිතුවමේ දක්වෙන ළමයා බොහෝ සෙයින් ශෛලිගත හැඩ සහිතව නිරූපණය කෙරේ.

චිත්‍රයට බහුල වශයෙන් යොදා ඇති වර්ණය කොළ වර්ණය වන අතර එහි ප්‍රභේද සමග දුඹුරු වර්ණ භාවිතය හඳුනාගත හැකි ය.

ඝන / ගැඹුරු රේඛාකරණය හා වර්ණ භාවිතය මැනවින් යොදාගෙන ඇති අතර එමගින් මාතෘකාව වඩා තීව්‍ර ව හා සංවේදී ව දැනවීමට උත්සාහ ගෙන ඇත.

කුකුල් පොරය



කේ. කනකසබාපති ශිල්පියා විසින් නිර්මාණය කරන ලද මෙම සිතුවම සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත්තේ කුකුල් පොරයකි.

තෙල් සායම් මාධ්‍ය භාවිත කෙට කැන්වසය මත කරන ලද සනිකවාදී ශෛලිය දක්වන නිර්මාණයකි. කුකුළන් නිරූපණය සඳහා ද්විමාන හැඩතල භාවිත වුවද ත්‍රිමාන ලක්ෂණ මතුවන සේ වර්ණ ගන්වා ඇත.

චිත්‍රයේ රූප වටා හා පසුබිම මත යොදා ඇති ඝන රේඛාවල ස්වභාවය අනුව කුකුල් පොරයේ වේගය හා රිද්මය මතු කර පෙන්වයි. එම ලක්ෂණ චිත්‍රයේ ප්‍රකාශනය වඩා තීව්‍ර කිරීමට උපකාරී වෙයි.

සනිකවාදී කලාවේ ලක්ෂණ ආභාසය කර ගනිමින් සත්ත්ව රූප සහ පසුබිම සම්පිණ්ඩනය කර ඇත.

දුඹුරු වර්ණය ප්‍රමුඛව ඒකවර්ණ ස්වභාවය මතුවන ලෙස මෙම නිර්මාණයේ වර්ණ භාවිත කර ඇත. සිතුවම මධ්‍යයේ කුකුළන් නිරූපණය කිරීමට භාවිත කළ රේඛා හා හැඩතලවලට සමාන හැඩතල සහ රේඛා, පසුබිමට යොදා ගැනීමෙන් පෙරබිම හා පසුබිම එකම තලයක සම්පිණ්ඩනය වූ බවක් දෘශ්‍යමාන වේ.

ඒ. මාර්ක් (1933-2000)

විසිවන සියවස අගභාගයට අයත් ශ්‍රී ලාංකේය නූතන දෘශ්‍ය කලාවේ පුරෝගාමී ව කටයුතු කළ දමිළ ජාතික ශිල්පියෙකි.

යාපනයේ ගුරුනාගර් ප්‍රදේශයේ දී වර්ෂ 1933 දී උපත ලැබූ ඒ. මාර්ක් ශිල්පියා විත්‍ර විෂයයට පමණක් නොව මූර්ති කලාවට ද එක ලෙස ප්‍රවීණතාවක් දැක්වූ ශිල්පියෙක් වේ.

රජයේ ලලිත කලා ආයතනයට ඇතුළත්ව ඔහු විත්‍ර කලාව පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපනය ලබා ගෙන ඇත.

- විත්‍ර පන්ති පැවැත්වීම හා විත්‍ර ප්‍රදර්ශන සංවිධානය කිරීම සඳහා "විඬුමුරෙයික් කල්වි ඕවියක් කලහම්" (විවේක කාලවල විත්‍ර කලාව හැදෑරීමේ එකමුතුව) නමින් සංගමයක් පිහිටුවීම ඔහුගෙන් සිදුවූ විශිෂ්ට සේවාවක් විය.

ඔහුගේ විත්‍ර නිර්මාණවල ලක්ෂණ අනුව ඒවා පහත සඳහන් ලෙස වර්ගීකරණයට ලක් කළ හැකි ය.

(1) වර්ණ පදනම් කරගත් යුගය

(2) රේඛා පදනම් කරගත් යුගය

වර්ණ පදනම් කර ගත් යුගය තුළ ද අඳුරු යුගය, සුදු යුගය, නිල් යුගය (Dark period, White Period, Blue Period) ආදී විවිධ වර්ණ යුග හඳුනා ගත හැකි ය.

රේඛා පදනම් කරගත් යුගය ඝනිකවාදී යුගය වශයෙන් හඳුන්වා ඇත.

පැස්ටල් වර්ණ, දියසායම්, කොලාජ්, මිශ්‍ර මාධ්‍ය ආදිය භාවිත කරමින් සාමාන්‍ය කඩදාසි මත මෙම නිර්මාණ සිදු කර ඇත.

ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද විශිෂ්ට විත්‍ර නිර්මාණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

සකුන්තලා

තාණ්ඩවම්

කාවඩි නැටුම

රාගමාලිගෙයි

ඔහුගේ මූර්ති නිර්මාණවල ඝනිකවාදී ලක්ෂණයන්ට අමතර ව හෙන්රි මුවර්ගේ හැඩවල ලක්ෂණ ආභාස කරගනිමින් ඔහුටම ආවේණික නූතන ශෛලියකින් හා ශිල්පක්‍රමයකින් යුතුව නිර්මාණ කිරීම දැකිය හැකි වේ.

සකුන්තලා (චිත්‍ර)



- ඒ. මාර්ක් ශිල්පියා විසින් නිර්මාණය කළ සිතුවම් අතර සුවිශේෂ නිර්මාණයක් වන්නේ සකුන්තලා නැමති චිත්‍රයයි.
- කාලිදාස විසින් රචිත සකුන්තලා කාව්‍යයේ ප්‍රධාන චරිතය වන සකුන්තලා මෙම නිර්මාණය සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත.
- පැස්ටල් මාධ්‍යයෙන් වර්ණ ගැන්වූ මෙම නිර්මාණයෙහි, ස්වභාවිකත්වය අභිබවා ව්‍යුක්තකරණ (Abstraction) කලා ලක්ෂණ දැකිය හැකි වේ.
සනිකවාදී ගෞලියා ලක්ෂණ මෙම නිර්මාණය සඳහා ආභාසය වී ඇත.
- සනික හැඩතල හා ළා පැහැති පැතලි වර්ණ නිසා මෙම නිර්මාණය ද්විමාන කලා ලක්ෂණවලින් යුක්ත වුව ද රූපය වටා යොදා ඇති ඝන රේඛාකරණය නිසා ත්‍රිමාන ලක්ෂණ මතු කර පෙන්වයි.
- චිත්‍රයේ පසුබිම සඳහා යොදා ඇති වර්ණය තලය පුරා විහිදී යන ලෙස වර්ණ ගන්වා ඇත.
- නිර්මාණයේ යොදා ඇති සමස්ත වර්ණ, හැඩතල හා රේඛාකරණයෙන් සකුන්තලාගේ අභ්‍යන්තර භාවමය හැඟීම් ප්‍රකාශ කිරීමට ශිල්පියා උත්සාහ දරා ඇති බව පෙනේ.

මිනිසා සහා බල්ලන් (මූර්ති)



- ඒ. මාර්ක් ශිල්පියා විසින් නිර්මාණය කළ මූර්ති අතර සුවිශේෂ නිර්මාණයක් වශයෙන් මෙම නිර්මාණය හැඳින්විය හැකි ය.
- ඉදිරිපස ගාත් ඔසවා පසුපස ගාත්වලින් සිටගත් බල්ලන් දෙදෙනෙකු සමග සිටින මිනිසෙකුගේ රුවක් මෙම නිර්මාණයෙන් පිළිබිඹු කෙරේ.
- සිටගත් බල්ලන්ගේ රූපවලට වඩා කුඩාවට මෙහි මිනිස් රුව නිරූපණය කර ඇත.
- ඒ. මාර්ක් ශිල්පියා විසින් නිර්මාණය කරන ලද මෙම මූර්තිය සඳහා පදනම් ව ඇත්තේ ඔහුට ආවේණික නව්‍ය වූ මූර්ති ශිල්ප ක්‍රමයකි.
- නූතන කලා භාවිතයන් සහිත මෙම නිර්මාණය සඳහා සනිකවාදී කලා ලක්ෂණ සහ හෙන්රි මුවර්ගේ මූර්ති නිර්මාණවල ලක්ෂණ ආභාස වී ඇති බව විචාරක අදහසයි.
ඉවතලන/සොයාගත් ද්‍රව්‍ය (found objects) උපයෝගී කර ගනිමින් නිර්මාණය කර ඇති මෙම නිර්මාණය සඳහා ප්ලාස්ටික් බෝතල, ප්ලාස්ටික් තල භාවිත කර ඇත.
- ප්ලාස්ටික් බෝතල්වල දිගටි හා විවර සහිත හැඩ, රිද්මයානුකූල ව හා සමබර ව අවකාශය සමග භාවිත කර ඇති අතර ඉදිරියට නෙරා ගිය හා ඇතුළට නෙරා ගිය කොටස් මතුකරමින් මෙම නිර්මාණය ඉදිරිපත් කර ඇත.
- විස්තරාත්මක බවින් අඩු සරල හැඩ සමග ඇති කරන සරල ප්‍රකාශනය මෙම කෘතියේ ඇති සුවිශේෂ ලක්ෂණයක් වේ.

නිස්ස රණසිංහ (1925)

- විසිවන සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන මූර්ති කලාවේ නව ශෛලියක් බිහි කිරීමට පුරෝගාමී වූ විශිෂ්ට නිර්මාණ ශිල්පියා ලෙස නිස්ස රණසිංහ හැඳින්විය හැකි ය.
- දේශීය වශයෙන් හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ද සම්මානනීයත්වයට පත් නිස්ස රණසිංහ වර්ෂ 1925 දී මීගමුව යෝගියාන නැමැති ප්‍රදේශයේ උපත ලැබී ය.
- මරදාන කාර්මික විදුහලේ ජේ. ඩී. ඒ. පෙරේරා යටතේ චිත්‍ර කලාව හදාරන ලද නිස්ස රණසිංහ එංගලන්තයට ගොස් චෙල්සි කලා පාසලේ (Chelsea School of Art) හා රාජකීය කලා පාසලේ (Royal College of Art) මූර්ති ශිල්පය හදාරනු ලැබී ය.
- එම කලා පාසල්වල අධ්‍යාපනයෙන් හා යුරෝපීය නූතන කලා නිර්මාණයන්ගේ ආභාසය ලබමින් නිස්ස රණසිංහ විසින් තමාටම ආවේණික මූර්ති නිර්මාණ ශෛලියක් ගොඩනගා ගනු ලැබී ය.
- මූර්ති නිර්මාණ ශෛලියේ නිරන්තරව දැකිය හැකි ස්වභාවික හැඩයන්ට වෙනස් වූ වියුක්තවාදී හැඩයන්ගෙන් සංකලනය වූ හැඩ ඔහුගේ නිර්මාණ සඳහා පාදක විය.
- ශ්‍රී ලාංකේය නූතන මූර්ති ශිල්පයට ලෝකඩ මාධ්‍ය හා වාත්තුකිරීමේ ශිල්පක්‍රමය හඳුන්වා දුන්නේ ඔහු ය.
- ශ්‍රී ලාංකික මූර්ති ශිල්පියකු ලැබූ උසස් ම ජාත්‍යන්තර සම්මානය 1963 දී බ්‍රසීලයේ පැවැත්වූ සාවෝපාවිලෝ ප්‍රදර්ශනය සඳහා ඉදිරිපත් කළ "විපාක" හෙවත් "පව් සමාව" (Penance) නැමැති ලෝහමය මූර්තියට හිමි විය.
- නිස්ස රණසිංහ ශිල්පියාගේ නිර්මාණ සඳහා වස්තු වූ විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍ර මෙසේ දැක්විය හැකි ය.
 - ප්‍රභූන්ගේ පුද්ගල රූප /විද්ව රූප (ආලේඛ්‍ය) මූර්ති - පරණවිතාන පිළිරුව
 - ආගමික සංකල්ප නිරූපිත මූර්ති (බෞද්ධ හා හින්දු)
 - දුෂ්කර ක්‍රියාව මූර්තිය, පව් සමාව හෙවත් විපාක, ගනේෂ
 - ඓතිහාසිකත්වය නිරූපිත නිර්මාණ
 - කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයේ උන්නත නිර්මාණය
- නිස්ස රණසිංහ ශිල්පියාගේ නිර්මාණ ශෛලිය ශ්‍රී ලාංකේය නූතනවාදී මූර්ති කලාවේ ප්‍රවේශය ස්ථාපනය කළ අතර එම ශෛලිය වර්තමාන මූර්ති ශිල්පීන්ගේ ඇතැම් නිර්මාණ සඳහා බලපා ඇති බව පෙනේ.

දුෂ්කර ක්‍රියාව මූර්තිය



- දුෂ්කර ක්‍රියාව නැමැති මෙම මූර්තිය තිස්ස රණසිංහ ශිල්පියාගේ අති විශිෂ්ට නිර්මාණයක් ලෙසින් පිළිගැනීමට ලක්ව ඇත.
- සිදුහත් බෝසතුන්ගේ දුෂ්කර ක්‍රියාව පිළිබිඹු කරන මෙම මූර්තියෙන් එම අදහස නිරූපණය කිරීම සඳහා දිය වී ගිය හා වියැකුණු මාංශමය කොටස් සහිත අස්ථිමය සැකැස්ම මැනැවින් දක්වා ඇත.
- ස්වාභාවිකවාදී ව මිනිස් ස්වරූපයක බාහිර හා කායික ව්‍යුහයට වඩා අභ්‍යන්තර හැඟීම් නිරූපණය කළ හැකි යථාර්ථවාදී ශෛලියක් සහිත හැඩතල මෙම මූර්තියෙන් නිරූපණය කරයි.
- අක්ෂිගෝචර ස්වාභාවිකවාදී කලා භාවිතය මෙම මූර්තිය සඳහා භාවිතයට ගෙන නැත.
- මෙම නිර්මාණය සඳහා විද්‍යුක්තවාදී කලා ආභාසයන් දැකිය හැකි ය.
- මෙම නිර්මාණයේ හැඩ අර්ධ විද්‍යුක්තවාදී (Semi - Abstract) හැඩ හා අර්ධ නිරූපණාත්මක හැඩයන්ගෙන් සංකලනය වී ඇති බව විචාරක අදහස වේ.
- නූතන කලා භාවිතයන් දැක්වෙන මෙම නිර්මාණය ලෝකඩ මාධ්‍යයෙන් නිර්මාණය කරන ලද්දකි.

කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයේ උන්නත නිර්මාණය



1



2



3



4

කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයේ නව රඟහලේ නිර්මාණය කර ඇති මෙම නිර්මාණය නූතන මුර්ති කලාවේ නව මානයක් ඇති කළ නිර්මාණයකි.

ටෙරාකොටා මාධ්‍ය භාවිතයෙන් උන්නත ව නිර්මාණය කර ඇති මෙම නිර්මාණය සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත්තේ ලාංකේය නාට්‍ය කලා ඉතිහාසය යි.

නාට්‍ය කලා ඉතිහාසයට අයත් අවස්ථා මෙහි එකට සංකලනය කර නිරූපණය කෙරේ.

මෙම කලා නිර්මාණ සඳහා ආභාස වශයෙන් සනිකවාදී කලා ලක්ෂණ ලැබී ඇතැයි විචාරක මතයයි.

සනිකවාදී විප්ලවය හැඩතලවලට අමතරව ශෛලිගත හැඩ මෙම නිර්මාණය සඳහා පාදක කරගෙන ඇත.

මෙම ටෙරාකොටා නිර්මාණය සඳහා යොදාගෙන ඇති වර්ණ, නිර්මාණයේ අලංකරණය මෙන්ම ප්‍රකාශන ගුණය තීව්‍ර කිරීමට උපයෝගී වී ඇත.

කියවීම් පත්‍රිකාව

එච්. ඒ. කරුණාරත්න (1929)

- එච්. ඒ. කරුණාරත්න මහතා ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන චිත්‍ර කලාවේ නව සම්ප්‍රදායක් වන විශුක්ත කලා සම්ප්‍රදාය බිහි කිරීමට පුරෝගාමී වූ විශිෂ්ට නිර්මාණ ශිල්පියා ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.
- දේශීය වශයෙන් හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ද සම්මානනීයත්වයට පත් එච්. ඒ කරුණාරත්නයන් වර්ෂ 1929 බණ්ඩාරගම ප්‍රදේශයේ දී උපත ලැබීය.
1952 රජයේ ලලිත කලා ආයතනයේ චිත්‍ර කලාව හදාරණ ලද එච්. ඒ කරුණාරත්න මහතා පසුකාලීන ව එහි කථිකාචාර්යවරයකු ලෙස සේවය කර ඇත.
- ඔහුගේ නිර්මාණකරණ ක්‍රියාවලිය සඳහා ජපන් හා ඇමරිකානු චිත්‍ර කලා අධ්‍යාපනයෙන් ලද පාඩම් මහත් ආභාසයක් වී ඇත.
- ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන කලාවේ නිරූපණාත්මක සංරචනය වෙනුවට ඇමරිකානු විශුක්ත ප්‍රකාශනවාදී (Abstract Expressionism) චිත්‍ර ශෛලියට අනුගත වූ විශුක්ත චිත්‍ර කලා භාෂාවක් ස්ථාපිත කරන ලදී.
- ඔහුගේ නිර්මාණශීලී චිත්‍ර ශෛලියෙහි මධ්‍යගත සංරචනයක් නොමැති අතර තලය පුරා හැඩතල විසුරුවා හරින සංරචනයක් පෙන්වයි.
එච්. ඒ. කරුණාරත්නයන් පසුකාලීන සිය නිර්මාණ සඳහා තේමාවක් සපයන්නේ නැත. එමගින් ඔහු, නරඹන්නාට සිතීමට අවස්ථාව දී තිබේ.
- ඔහුගේ නිර්මාණයන්ගෙන් ආගමික හැඟීම් සහිත වූ ශාන්ත රසයක් ජනිත කරවන බව කලා විචාරක මතයයි.
- මුල් කාලීන ව තෙල් සායම් මාධ්‍යයෙන් කැන්වසය මත චිත්‍ර සංරචනය කළ ඔහු පසුකාලීන ව එකිනෙකට වෙනස් මාධ්‍ය භාවිත කරන ලදී.
සිය නිර්මාණයන්ගේ ක්‍රිමාන බව තීව්‍ර කිරීමට ඇණ, කාඩ්බෝඩ් නූල් වැනි විවිධ ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් උත්සාහ කර ඇත. එමගින් නිර්මාණයේ එකිනෙක විරුද්ධ මතුපිට ස්වභාවයන්ගෙන් (texture) විවිධ රසයන් ජනිත කරයි.
- ඔහුගේ නිර්මාණ අතර දැකිය හැකි සුවිශේෂ නිර්මාණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
මුල්කාලීන නිර්මාණ කැන්වසය මත තෙල් සායම් මාධ්‍යයෙන් කරන ලද නිර්මාණ
 - සඳපායා
 - චන්ද්‍රකාන්ත පාෂාණය
 - මල් සුවඳ
 - සුදු වලාකුළු
 - මලෙක සුවඳ
 - අස්වැන්න ආදී සිතුවම්

පසුකාලීන නිර්මාණ - විවිධ මාධ්‍ය භාවිතයෙන් සිදුකරන ලද නිර්මාණ (Assemblage Art)

සඳපායා



- එච්. ඒ. කරුණාරත්න ශිල්පියා විසින් 1980 දශකය තුළ නිර්මාණය කරන ලද මෙම සිතුවම “ සඳපායා ” නම් වේ.
- තෙල් සායම් මාධ්‍යයෙන් කැන්වසය මත කරන ලද මෙම සිතුවම ඔහුගේ මුල් කාලීන නිර්මාණයකි.
මෙම සිතුවමේ මධ්‍යගත සංරචනයක් දක්නට නොමැති අතර, තලය පුරා හැඩතල විසුරුවා හරින සංරචනයක් පෙන්වයි.
විද්‍යුක්ත ප්‍රකාශනවාදී කලා ලක්ෂණ ඔහුගේ මෙම නිර්මාණය සඳහා පදනම් වී ඇත.
ස්වභාව ධර්මයේ නිශ්චිත අවස්ථාවක් විත්‍රයේ ප්‍රකාශනය සඳහා වස්තු විෂය කර ගැනීම මින් පෙන්වයි.
- විද්‍යුක්ත ප්‍රකාශනවාදී කලා ලක්ෂණ අනුව පවතින රූපික සැලැස්මේ සැබෑ ස්වරූපයෙන් නොපෙන්වීම හා අභ්‍යන්තර හැඟීම් අනුව ස්වභාවය නිරූපණය කිරීම මෙයින් දක්වයි.
- අහසේ පායන ලද සඳ හා එම සඳ කිරණ වැටුණු ගස්වල වමන්කාරජනක හැඟීම් මතු කිරීම සඳහා නිර්මාණයේ දීප්තිමත් මුහුන් වර්ණ, රේඛා හා හැඩතල භාවිත කර ඇත.
- මෙම නිර්මාණයෙන් ආගමික හැඟීම් සහිත වූ ශාන්ත රසයක් ජනිත කරවන බව කලා විචාරක මතයයි.

“නම් නොකළ” Untitled



- එච්. ඒ. කරුණාරත්න ශිල්පියා විසින් මෑතකාලයේ දී එනම් 2011 වසරේ දී නිර්මාණය කරන ලද මෙම නිර්මාණය “නම් නොකළ” නමින් හැඳින්වේ.
 - මෙය මූර්තිමය ලක්ෂණ දැකිය හැකි එකලස් කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය අනුව කරන ලද නිර්මාණයකි.
 - මෙම නිර්මාණය කිරීම සඳහා තහඩු, කම්බි, ඇණ යනාදි මිශ්‍ර මාධ්‍ය භාවිත කර ඇත.
 - මේ සඳහා සන හා රළු අමුද්‍රව්‍ය නිරූපණාත්මක අරමුණක් වෙනුවෙන් භාවිත කර තිබීම මෙම නිර්මාණයේ ඇති සුවිශේෂ ලක්ෂණයකි.
- මෙම නිර්මාණය සඳහා විස්තරාත්මක බවින් අඩු, එසේ ම යෝග්‍ය ඉරියව්වක දැකිය හැකි මූලික ලක්ෂණ සහිත හැඩතල අනුව කළ නිර්මාණයක් වශයෙන් සැලකිය හැකි ය.
- සරල බව හා සංකේතාත්මක බව නිර්මාණාත්මක ව ඉදිරිපත් කළ කෘතියකි.
- සංස්ලේෂණාත්මක සනිකවාදය හා එක්කාසු කලාවේ ආභාස ලක්ෂණ මෙම නිර්මාණය ආශ්‍රිත ව දැකිය හැකි වේ.

- කාටුන් චිත්‍ර කලාව පුවත්පත් ක්ෂේත්‍රයට කේන්ද්‍රීයව නිර්මාණය වූ සුවිශේෂ නිර්මාණ කලාවකි.
- පුවත්පතක කාටුන් චිත්‍රවලට ප්‍රමුඛ ආකර්ශනයක් ලැබෙන අතර ඇතැම්විට පුවත්පතක ප්‍රධාන කර්තෘ වාක්‍යයට ද වඩා ඒවා ප්‍රබල වේ.
- වචන රැසකින් කිවයුතු බොහෝ දේ කාටුන් චිත්‍රය මගින් කැටිකොට ප්‍රකාශ කෙරේ.
- කාටුන් නිර්මාණවල අරමුණ වන්නේ පවතින සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලන හා සංස්කෘතික දුර්වලතා පිළිබඳ භාසාය දනවන අයුරින් විවරණය කිරීමයි.
- සෑම තරාතිරමක ම පුද්ගලයන්ට මේවා රස විඳීමට හැකිවීම සුවිශේෂ ලක්ෂණයකි.
- කාටුන් චිත්‍රවල සාර්ථක බව හා සිත් ඇදගන්නා බව රැඳී ඇත්තේ එහි භාසාය ගැබ් වී ඇති ප්‍රබලතාව අනුව ය.
- භාසා රසය නිරූපණය කිරීමේදී මුඛ්‍ය ලක්ෂණය අනුව හැඩතල භාවිත කර ඇති ආකාරය ඉතා වැදගත් වේ.
- රූපවල ක්‍රියාකාරිත්වය භාසා නිරූපණය සඳහා බලපාන ප්‍රධාන අංගයකි.
- සමාජ, දේශපාලන තත්ත්වය විවරණය කිරීමේ දී ඒ සඳහා වන පුද්ගලයන්ගේ චරිත ලක්ෂණ කාටුනය මගින් ඉතා මැනවින් නිරූපණය කළ හැකි ය.
- සිද්ධි නිරූපණයේ දී භාෂාව භාවිත කරන ආකාරය ද වෙනස් වේ.
- ශ්‍රී ලංකාවේ කාටුන් චිත්‍ර නිර්මාණ ක්‍රියාවලියේ පුරෝගාමී ශිල්පීන් අතර
 - ඔබිරි කොලට්
 - ජෙෆ්රි යුනුස්
 - ඩබ්. ආර්. විජේසෝම
 - කැමිලස් පෙරේරා
 - ශිවඥාසුන්දරම්, යන ශිල්පීන් ප්‍රමුඛස්ථානය ගනියි.

ඔබර් කොලට් (1920 - 1992)

- ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රචන්ථන් කාටූන් කලාවේ පුරෝගාමියා ලෙස ඔබර් කොලට් ශිල්පියා හැඳින්විය හැකි ය.
- සමාජ, දේශපාලන ක්ෂේත්‍ර භාෂායට ලක්වන අයුරින් කාටූන් නිර්මාණය කළ ශිල්පියකු ලෙස ද ප්‍රසිද්ධියක් ඉසිලූ කෙනෙකි.
- ඔබර් කොලට් විසින් 1945 දී පළමුවරට “ද ටයිම්ස් ඔෆ් සිලෝන්” නමැති ප්‍රචන්ථන් කාටූන් නිර්මාණය කර ඇත.
- කොලට් 43 කණ්ඩායමට අයත් ශිල්පියෙකි.
- ඔහු විසින් අදින ලද 43 කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් දැක්වෙන කාටූන් නිර්මාණය විශිෂ්ට කෘතියකි.



ජෙරේ යුනුස් (1932 - 2003)

- ඔබර් කොලට්ගේ මග පෙන්වීම සමග දේශපාලන කාටූන් කලාවට පැමිණි යුනුස් ප්‍රබල කාටූන් ශිල්පියක් වෙයි.
- මුල්කාලීනව “ඇත්ත” ප්‍රචන්ථනෙහි කාටූන් ශිල්පියකු ලෙස සේවය කළ ඔහු පසුකාලීන ව “රාවය” ප්‍රචන්ථනෙහි කාටූන් ශිල්පියකු ලෙස සේවය කර ඇත.
- ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද ප්‍රබල කාටූන් වර්තය ලෙස “අප්පුහාමි” හැඳින්විය හැකි ය.



ඩබ්. ආර්. විජේසෝම (1925-2006)

- 1930 දශකය ආරම්භයේ සිට කාටූන් චිත්‍ර සඳහා ජනප්‍රියත්වයට පත් පුද්ගලයකු ලෙස විජේසෝම හැඳින්විය හැකි ය.
- 1950 දශකයේදී “ටයිම්ස් ඔෆ් සිලෝන්” පුවත්පතෙහි කාටූන් විශේෂාංගය නොකඩවා පවත්වා ගෙනයමින් ජනප්‍රිය තත්ත්වයට පත් විය.
- ඔහු පොදුජනතාව අතර වඩාත් ජනප්‍රිය වූයේ “පුංචි සිංඤ්ඤා” නමින් නිර්මාණය කරන ලද කාටූන් වර්තය ආශ්‍රිතව ය.
- ජාතික ඇදුමෙන් යුතු ව මුලදී නිර්මාණය කළ පුංචි සිංඤ්ඤා ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සිරුරෙන් වැහැරී, වැරහැලි සහිත ඇඳුමෙන් සැරසී ජීවත්ව සිටින ආකාරය පෙන්වයි.



කැමිලස් පෙරේරා (1939 -)

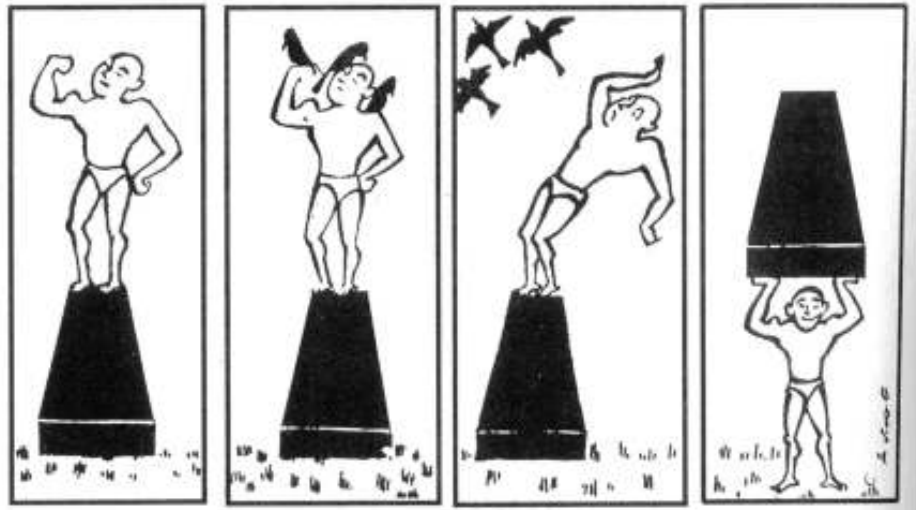
- විසිවැනි සියවස අග කාටූන් ශිල්පීන් අතර වඩාත් ජනප්‍රියත්වයට පත් ශිල්පියෙකි.
- ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද ජනප්‍රිය කාටූන් වර්ත ගණනාවක් වේ.
- ගජමැන් වර්තය ඉතා ජනප්‍රිය කාටූන් වර්තය විය.
- මීට අමතර ව සිරිබිරිස්, දැක්කොත් පද්මාවතී, මගෝඩ්ස් තුමා, පැටෝ, ටික්කා, දොං සේනං, සිමෝනා, ලපයා, ගොඩඩං අයියා, ස්ටීට්, සෙල්ලං සේන වැනි වර්ත ලංකාවේ විවිධ කරාතිරම්වල ජනතාව අතර අතිශය ජනප්‍රියත්වයට පත් ව ඇත.



ගජමැන්

සී. ශිවඥානසුන්දරම් (සිරිත්තිරන් සුන්දර්) 1924-1996

- වර්ෂ 1924 -1996 කාලය තුළ ජීවත්ව සිටි සී. ශිවඥානසුන්දරම් ජනප්‍රිය දමිළ ජාතික කාව්‍යන් විත්‍ර ශිල්පියෙකු වශයෙන් සැලකේ.
- ඔහු විත්‍ර කලාව පිළිබඳ බොම්බායේ ජේ. ජේ ලලිතකලා පාසලෙහි (J.J. School of Arts) පුහුණුව ලැබුවේ ය. එසේම ඉන්දියාවේ සිටි කාලයේ රාජා රවි වර්මා යටතේ රූප ඇඳීමට පුහුණුව ද ලැබුවේ ය.
- ඔහු ලෝකසත්ත නැමැති මරාටි පුවත්පත, BLITZ (බ්ලිට්ස්) හා (කොන්ච්) CONCH නැමැති ඉංග්‍රීසි පුවත්පත් හා විවිධ දෙමළ පුවත්පත්වල කාව්‍යන් ශිල්පියකු ලෙස සේවය කර ඇත.
- වසර 33 කාලයක් පුරා ඔහු "සිරිත්තිරන්" නැමැති පුවත්පත පළ කරමින් එම පුවත්පතට කාව්‍යන් නිර්මාණ ඉදිරිපත් කළ නිසා 'සිරිත්තිරන් සුන්දර්' යන නමින් ප්‍රසිද්ධියට පත් විය.
- ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද ස්වාර්ත්තම්බර්, සිත්තක්කුට්ටි, මයිනර් මව්ලාන් වැනි වර්ත අතිශය ජනප්‍රියත්වයට පත් වූ ඒවා ලෙස හැඳින්වේ.



කියවීම් පත්‍රිකාව

සුමන දිසානායක (1922-1995)

- වර්ෂ 1922 දී මාතර කඹුරැපිටියේ උපත ලැබූ සුමන දිසානායක සන්නිදර්ශන චිත්‍ර කලාවට නව්‍යතාවක් ඇතිකළ පුරෝගාමී ශිල්පියෙක් වෙයි.
- මරදාන කාර්මික විද්‍යාලයෙන් චිත්‍රකලාව පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපනය ලබා ගන්නා ඔහු, පසුව එංගලන්තය හා නෙදර්ලන්තය ආශ්‍රිතව ද චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ පුහුණුව ලබා ගති.
- අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුවේ චිත්‍ර කලා පරීක්ෂක හා ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශන මණ්ඩලයේ චිත්‍ර කලා අධ්‍යක්ෂක ධුරය ද ඔහු විසින් හොබවන ලදී.
- ඔහු සිය නිර්මාණ සඳහා තෙල් සායම්, දිය සායම් හා ඇකුලික් ආදී විවිධ වර්ණ මාධ්‍ය භාවිත කරමින් නිර්මාණකරණයේ යෙදුණු ශිල්පියෙකි.
- ඔහුගේ නිර්මාණ කොටස් දෙකකි. එනම් තෙල් සායම් චිත්‍ර හා සන්නිදර්ශන චිත්‍ර වශයෙනි.
- මීට අමතර ව සරල හා නූතන හැඩවලට අයත් බිහි කිරීමාණයන්ගේ ආරම්භක පුරෝගාමියා ලෙස ද සැලකෙයි.
- ඔහු විසින් නිර්මාණය කරන ලද සන්නිදර්ශන සඳහා චිත්‍ර පොත් පිටකවර, ළමාපොත් හා සඟරා ආදිය ඇසුරින් දැකිය හැකි ය.
- ඔහු ළමාපොත් නිර්මාණ සඳහා නවතම ශෛලියකින් යුතු චිත්‍ර ආරක් බිහි කළ ශිල්පියෙකු ලෙස ද හැඳින්වේ.
- සරල හා විස්‍රක්ත හැඩතල මෙන් ම වර්ණ සංයුතිය ද ඉතා නිර්මාණශීලී ව ඔහු සිය සන්නිදර්ශන, නිර්මාණකරණය සඳහා භාවිත කර ඇත.
- මුල්කාලයේ නිර්මාණ සඳහා ස්වභාවික රූපක ද පසුකාලීන නිර්මාණ සඳහා අධිතාත්වික හැඟීම් ලබා දෙන සමාධිගත චින්තනයකට තුඩුදෙන හැඩතල ද භාවිත කරන ලද නිර්මාණ වේ.



වෛකිසවරම් සිවසුබ්මනියම් (රමණි) 1942

- වර්ෂ 1942 දී අලවෙට්ටි ප්‍රදේශයේ උපත ලැබූ සිවසුබ්මනියම් 1961 දී යාපනය 'විඩුමුරෙයි කාල ඕවියක් කලහම්'හිදී මූලික අධ්‍යාපනය ද, චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපනය රජයේ ලලිත කලා ආයතනයෙන් ලබා ගත්තේ ය.
- රජයේ කලා ආයතනයේ චිත්‍ර ඇඳීම පිළිබඳ වැඩිදුරටත් හැදෑරූ ඔහු පසුකාලීන ව යාපනයේ සෞන්දර්ය අධ්‍යාපන නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ධුරය ද දැරුවේ ය.
- ඔහු සිතුවම් ඇඳීමට අමතර ව දේවරූප බොහොමයක් නිර්මාණය කළ මුර්ති ශිල්පියෙක් ද වේ.
- ස්වාභාවිකවාදී ගෛලිය සමග සංකලනය වූ නූතන ශිල්ප ක්‍රම සමග තමාට ම ආවේණික වූ නිර්මාණ ගෛලියක් ඔහුගේ නිර්මාණ ඇසුරින් හඳුනා ගත හැකි ය.
- ඔහුගේ මුල්ම සන්නිදර්ශන සිතුවම වන්නේ රාධා පුවත්පතෙහි පළ කළ නිර්මාණයකි. ඔහු දෙමළ පුවත්පත් ගණනාවක් සඳහා ද චිත්‍ර නිර්මාණය කර ඇත.
- පොත් පිටකවර නිර්මාණය පිළිබඳව නව අත්හදා බැලීම් කළ ඔහු විසින් විවිධ දෙමළ පොත් සඳහා පිටකවර නිර්මාණය කරන ලදී.
- ඔහුගේ නිර්මාණ අතර අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව හා සම්බන්ධව කරන ලද පොත් කවර සුවිශේෂ නිර්මාණ ලෙස දැක්විය හැකි ය.
- මෙම නිර්මාණ ඔහුටම ආවේණික නිර්මාණ ගෛලිය ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතුව නිම කරන ලද ඒවා වේ.



හතරවන ශ්‍රේණියේ දෙමළ බස පොත සඳහා නිර්මාණය කළ පිටකවරය



"පාට්ටුත්තිරත්තාලේ" නම් පොත් පිටකවරය

කියවීම් පත්‍රිකාව

පැබ්ලෝ පිකාසෝ (1881-1973)

- යුරෝපීය චිත්‍රකලාවේ සනිකවාදී ප්‍රවණතාව ඉදිරිපත් කළ ප්‍රමුඛ චිත්‍ර ශිල්පියා පැබ්ලෝ පිකාසෝ (Pablo Picasso) ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි ය.
- ඔහු 20 වන සියවසේ ප්‍රවීණ සිත්තරුන් අතර අද්විතීය ස්ථානයක් හිමි කර ගත් අයෙකි.
- පැබ්ලෝ පිකාසෝගේ පියා චිත්‍ර ගුරුවරයකු වූ අතර පිකාසෝගේ දක්ෂතා හඳුනා ගත් ඔහු තම පුත්‍රයා චිත්‍ර ශිල්පය වෙත යොමු කරනු ලැබී ය.
- පිකාසෝගේ කලා ජීවිතයේ වැදගත් සන්දිස්ථානයක් වන්නේ 1893-1900 දක්වා පැරිසියට ගොස් එහිදී ප්‍රවීණ ශිල්පීන් සමඟ එකට කටයුතු කරමින් ලබන කලා අධ්‍යයනයන් ය.
- එම අධ්‍යයනයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඔහුගේ චිත්‍ර නිර්මාණවලට අයත් විවිධ සීමාවන් දක්නට ලැබේ.

නිල් යුගය (Blue Period) 1901-1904

රෝස යුගය (Rose Period) 1905-1906

සනිකවාදී යුගය (Cubism Period) 1907න් පසු

- නිල් යුගය හා රෝස යුගය තුළ පැබ්ලෝ පිකාසෝ විසින් අඳින ලද නිර්මාණ සඳහා වස්තු විෂය වූයේ තැන තැන යමින් රඟන නළු නිළියන්, විදි මිනිසුන්, දුප්පතුන් හා හිඟන්නන් වැනි පුද්ගලයන් ය.
- නිල් යුගය තුළ නිල් වර්ණයන්ගෙන් හා රෝස යුගය තුළ රෝස පැහැති වර්ණ මාලාවන්ගෙන් ද වර්ණ ගැන්වුණු මෙම චිත්‍ර සඳහා යොදා ගත් මානව රූප තාත්වික ශෛලියට සමානුරූපී වේ.
- අප්‍රිකානු මූර්ති හා වෙස් මුහුණුවල ආභාස ලබමින් පිකාසෝ විසින් 1906න් පසු නිර්මාණය කරන ලද කෘතීන් තුළ නව ශෛලිය ලක්ෂණ පිළිබිඹු වේ.
- 1906න් පසුව බිහිවූණ නිර්මාණවල පවත්නා ජ්‍යාමිතික හැඩතල හා පැතලි වර්ණ භාවිතය මෙන්ම බාහිර රේඛාකරණය සහිත රූප, සනිකවාදී සම්ප්‍රදායේ අගනා නිර්මාණ අතරට ගැනේ.
- සනිකවාදී චිත්‍ර කලාව බිහි කළ පිකාසෝගේ එවැනි සුවිශේෂ නිර්මාණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - අවිග්නොන්හි යුවතියෝ
 - වයලින් වාදකයා
 - වැලපෙන ස්ත්‍රිය
 - ගුවර්නිකා

අවිග්නොන්හි යුවතියෝ චිත්‍රය



- ස්පාඤ්ඤ ජාතික පැබ්ලෝ පිකාසෝ විසින් 1907 දී අඳින ලද මෙම සිතුවම අවිග්නොන්හි යුවතියෝ නම් වේ.
- චිත්‍රකලා ඉතිහාසයේ නව නිර්මාණාත්මක ශෛලියක් සමග නව යුගයක් උදා කළ නිර්මාණයකි.
- මෙම සිතුවම සනිකවාදී කලා සම්ප්‍රදායයේ මුල්ම නිර්මාණය වශයෙන් හැඳින්වේ.
- අප්‍රිකානු වෙස් මුහුණු හා මූර්තිවල කලා ආභාස මෙම නිර්මාණය සඳහා පදනම් වී ඇත.
- ස්පාඤ්ඤයේ බාර්සිලෝනා නගරයේ අවිග්නොන් නම් විද්‍යේ ජීවත් වූ විදී ස්ත්‍රීන්ගේ (අභිසරු ලියන්ගේ) ජීවිතය මෙම චිත්‍රය සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත.
- ස්ත්‍රී රූප 5 කින් සංරචනය වී ඇති අතර එම රූප සනික හැඩයන්ගෙන් යුතු වේ.
- මෙම නව නිර්මාණ ශෛලිය ස්ත්‍රීන්ගේ බාහිර කායික සෞන්දර්ය වෙනුවට ඔවුන්ගේ අභ්‍යන්තර ගති ලක්ෂණ මතු කිරීමට උත්සාහ කිරීමක් විය.
- අභිසරුලියන්ගේ හැඟීම් තීව්‍ර ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා සනික හැඩ හා අප්‍රිකානු වෙස් මුහුණුවල ලක්ෂණ මෙම රූප සඳහා භාවිත කර තිබේ.
- වෙස්මුහුණුවල දක්වන ගැඹුරු කැපීම් සහිත ලක්ෂණ මෙම ස්ත්‍රීන්ගේ මුහුණුවලින් දක්වෙමින් මානසික ප්‍රතිවිරෝධී තත්ත්ව හා චිත්ත සන්තාප මනාව නිරූපණය කර ඇත.
- ශාස්ත්‍රාලයීය යථාර්ථවාදී කලාවේ දැකිය හැකි පර්යාලෝකය හා ත්‍රිමාන ලක්ෂණ වෙනුවට විෂයානුබද්ධ ව නිරූපිත පර්යාලෝකය හා ත්‍රිමාන ලක්ෂණ මෙම නිර්මාණයෙන් දක්වේ.
- වර්ණ හා ගැඹුරු රේඛා සංයෝජන ද චිත්‍රයේ ප්‍රකාශනය තීව්‍ර කිරීමට මැනවින් පාදක වී ඇත.
- තෙල් සායම් මාධ්‍ය භාවිත කොට කැන්වසය මත නිර්මාණය කරන ලද මෙම සිතුවම දැනට නිව්යෝක්හි නූතන කලා කෞතුකාගාරයේ (Museum of Modern Art) නිත්‍ය ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇත.

ගුවර්නිකා චිත්‍රය



- පැබ්ලෝ පිකාසෝ විසින් 1937 දී නිර්මාණය කළ ගුවර්නිකා නම් චිත්‍රය සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත්තේ 2 වන ලෝක යුද සමයේ දී ගුවර්නිකා නම් නගරයට බෝම්බ හෙළීමේ සිදුවීම යි.
- යුද්ධයේ බිහිසුණු බව දැක්වෙන ප්‍රබල හා විශිෂ්ටතම නිර්මාණයක් වශයෙන් මෙම නිර්මාණය සැලකිල්ලට ලක්ව ඇත.
- යුද්ධයේ අත්දැකීම් අනුව අඳින ලද මෙම නිර්මාණයෙන් හුදෙකලා බව, වැළපීම්, යුක්තිය ඉල්ලා මොරදීම, මළවුන් වැළඳ ගැනීම ආදී හැඟීම් රාශියක් මැනවින් ප්‍රකාශ කර තිබේ.
- චිත්‍රයේ හැඟීම් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා පිකාසෝ විසින් යොදන ලද මානව හා සත්ත්ව රූපවල විවිධ කොටස් මැනවින් සංරචනය කර ඇත.
- සංරචනය කරන ලද රූප අතර අශ්ව, ගව හා ස්ත්‍රී පුරුෂ රූ කොටස් මෙන්ම විදුලි බල්බයක කොටස් වන අතර මෙම රූප සුන්බුන් වූ කොටස් ලෙස සම්පිණ්ඩනය කර ඇත.
- චිත්‍රය සඳහා භාවිත රූප සනිකවාදී හැඩයන්ගෙන් යුක්ත විය. එම සනික හැඩ බාහිර කායික සුන්දරත්වය වෙනුවට අභ්‍යන්තර හැඟීම් මැනවින් ප්‍රකාශ කිරීමට සමත්ව ඇත.
- පැතලි තලයක් මත විවිධාකාර හැඩතල සංරචනය කර ඇත්තේ, ශාස්ත්‍රාලයීය යථාර්ථවාදී කලාවේ දක්වන පර්යාලෝක හා ක්‍රිමාන ලක්ෂණවලට වඩා වෙනස්ව ය. එනම් විෂයානුගත වන ආකාරයෙනි.
- සීමිත වර්ණ මාලාවක් වන අළු, සුදු, කළු පැහැති වර්ණ පමණක් භාවිත කරමින් චිත්‍රයේ ඒකවාර්ණිකත්වයක් ගොඩනගා ඇත.
- හැඩතල හා වර්ණ ආදිය හේතු කොට ගෙන මෙම චිත්‍රය සනිකවාදී ශෛලියට අයත් වේ.
- අධිතාත්විකවාදී කලා ලක්ෂණ ද මෙම නිර්මාණයෙන් දැකිය හැකි ය.
- සෙන්ටිමීටර් 135x275 වන ප්‍රමාණයෙන් යුතු තෙල් සායම් මාධ්‍ය භාවිත කරන ලද මෙම විශිෂ්ට කැන්වස් නිර්මාණය වර්තමානයේ ස්පාඤ්ඤයේ මැඩ්රිඩ්හි කලාගාරයක ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇත.

කියවීම් පත්‍රිකාව

හෙන්රි මුවර් (1898-1986)

- හෙන්රි මුවර් (Henry Moore) 1898 දී එංගලන්තයේ යෝක්ෂයර් (Yorkshire) ප්‍රාන්තයේ කාසල් පෝර්ඩ් නුවර උපත ලැබී ය.
- ශ්‍රීක රෝම කලාවේ හා පුනරුද යුගයේ පැවති සාම්ප්‍රදායික මූර්ති නිර්මාණවලින් පසුව නව ආරක මූර්ති කලාවක් ලොවට හඳුන්වා දීමට පුරෝගාමී වූයේ හෙන්රි මුවර් ශිල්පියා ය.
- හෙන්රි මුවර් එතෙක් පැවති දෘශ්‍ය තාත්ත්වික භාවයට වෙනස් වූ විශුක්ත හැඩ මූර්ති ශිල්පයට අනුගත කළ ශිල්පියා වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය.
- ඔහුගේ මානව මූර්ති නිර්මාණ ස්වභාවික පෙනුමෙන් හා ස්වභාවික පරිමාණයෙන් දුරස්ථව පැහැදිලි ලක්ෂණයකි.
- මානව රූපයේ ශරීර හැඩ ඉතා සරල ව නිර්මාණය වීම විශේෂ ලක්ෂණයකි.
- විශාල ප්‍රමාණ ශරීර සහිත වූ මානව රූපවල ඇති හිස කුඩාවට නිරූපණය කිරීම හෙන්රි මුවර්ගේ කෘතීන්වල දැකිය හැකි වූ ආවේණික ලක්ෂණයකි.
- මුල්කාලීන කෘතීන්වල මිනිස් රූව පැහැදිලි ලෙස මූර්තිමත් කළ ද පසුව ක්‍රමයෙන් සරල වූ හැඩවලට සීමා කරන ලද්දේ ය.
- හෙන්රි මුවර්ගේ මූර්තිවල මූලික තේමාව වූයේ මානව රූපයයි. එවැනි මූර්ති අතර,
 - රජ පවුල
 - වැතිර සිටින රුව සුවිශේෂ ස්ථානයක් ගනී.
- ඔහුගේ නිර්මාණ බොහොමයක් උද්‍යාන මූර්ති වශයෙන් නිර්මාණය වී තිබේ.
- විශාල ලෙස නිර්මාණය කරන මානව රූප මූර්තිමත් කිරීමේ දී කොටස් කිහිපයකින් යුතුව නිර්මාණය කර දක්වයි.
- මූර්ති නිර්මාණ කිරීමේදී භාවිත අමුද්‍රව්‍ය වෙනස් කළ හෙන්රි මුවර් ඒ සඳහා දැව සහ ලෝකඩ, ආදි ද්‍රව්‍ය ආදේශ කරගන්නා ලදී. ඒවා අවි, වැසි, සුළං තත්ත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමට හැකිවන මාඩ වීම සුවිශේෂත්වයකි.
- අමුද්‍රව්‍ය මෙන් ම මූර්ති මූලධර්ම හා ශිල්ප ක්‍රම ද වෙනස් කළ ශිල්පියෙකි.

රජ පවුල (King and Queen)



- ස්වභාවික හා තාත්වික හැඩ දැනවීම වෙනුවට නිරූපණාත්මක සහ වියුක්ත හැඩ භාවිත කළ මූර්ති නිර්මාණයක් වශයෙන් රජ පවුල නැමති මූර්තිය හැඳින්විය හැකි ය.
- මෙහි මානව හැඩ ස්වභාවික පෙනුමෙන් හා ස්වභාවික පරිමාණයෙන් දුරස් ව නිරූපණය කර තිබේ.
- හිඳ සිටින ඉරියව්වෙන් නිර්මාණය කර ඇති මෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂ හැඩ ඔහුට ම ආවේණික ගෞලියක් තුළ නිර්මාණය කර ඇත.
- මානව රූප ඉතා සරලව හා කොටස් කිහිපයකින් යුතුව නිර්මාණය කර ඇත.
- විශාල ප්‍රමාණයේ ශරීරය සමඟ හිස කුඩාවට නිරූපණය කිරීම දැකිය හැකි ය.
- සාම්ප්‍රදායික මූර්තිමය ද්‍රව්‍ය වෙනුවට වෙනත් මාධ්‍ය ලෙස ලෝකඩ භාවිත කරමින් කරන ලද නිර්මාණයකි.
- ලෝකඩ මාධ්‍ය නිර්මාණයක් වන මෙය වාත්තු කිරීමේ ශිල්පක්‍රමය අනුව නිර්මාණය කරන ලද්දකි.
- මෙම මූර්තිය උද්‍යාන මූර්තියක් වශයෙන් නිර්මාණය කර ඇත.

වැතිර සිටින රූපය (Reclining figure)



- වැතිර සිටින ආකාරයෙන් නිර්මාණය කර ඇති මෙම රූපය තුළින් විශුක්ත හැඩ දක්නට ලැබේ.
- ස්වභාවික පෙනුමෙන් හා ස්වභාවික පරිමාණයෙන් දුරස් වූ හැඩ භාවිත කිරීම හෙන්රි මුවර්ගේ මූර්තිවල දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණයකි.
- මාධ්‍ය හා මූර්ති නිර්මාණය කිරීමේ මූලධර්ම වෙනස් කිරීමට ගත් උත්සාහයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම නිර්මාණය හැඳින්විය හැකි ය.
- දිගටි හෝ විවර සහිත හැඩ රිද්මයානුකූල ව හා සමබර ව අවකාශය සමඟ භාවිත කර ඇත.
- ලෝකඩ මාධ්‍යයෙන් හා ලෝහ වාත්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය අනුව නිර්මාණය කරන ලද නිර්මාණයකි.
- ඉදිරියට නෙරාගිය හා ඇතුළට නෙරාගිය කොටස් සහිත විස්තරාත්මක බවෙන් අඩු සරල හැඩ මෙහි දැකිය හැකි ය.
- මානව ශරීරයේ හැඩ සරල ව නිරූපණය කිරීම හා එම ශරීර හැඩවලට සාපේක්ෂව හිස කුඩාවට නිරූපණය කිරීමේ විශේෂ ලක්ෂණ මෙහි දැකිය හැකි ය.

කියවීමේ පත්‍රිකාව

සීගිරිය

- විශිෂ්ට කලාගාරයක් බඳු සීගිරිය මධ්‍යම පළාතේ මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ඉතාමලු කෝරළයේ පිහිටා ඇත.
- අනුරාධපුර යුගයේ ක්‍රි.ව.5 වන සියවසට අයත් සීගිරිය, ධාතුසේන රජුගේ දෙටු පුත්‍රයා වන කාශ්‍යප රජුගේ නිර්මාණයක් වේ.
- ශ්‍රී ලාංකේය චිත්‍ර කලා ඉතිහාසයේ සම්භාව්‍ය කලා සම්ප්‍රදායයක ලක්ෂණ සීගිරි චිත්‍ර මගින් පිළිබිඹු කෙරේ.
- සීගිරිය ආසියාවේ ඇති ප්‍රධාන පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථානවලින් එකක් වන අතර අද මෙම ස්ථානය ලෝක උරුමයක් බවට ද පත් ව ඇත.
- සීගිරි පරිශ්‍රයේ ගොඩනගා ඇති වාස්තු විද්‍යාත්මක නිර්මාණ අංග අතර ආරුක්කු, පියගැට පෙළ හා දිය අගල්, පොකුණු ආදියෙන් සැකසුණු ශිලාමය උද්‍යාන සුවිශේෂ වේ.
- සීගිරි පර්වතය පාමුල සිංහපාදය, කැටපත් පවුර හා පර්වතය මුදුනේ රජ මාලිගා නටබුන් වාස්තු විද්‍යාත්මක වශයෙන් ඉතා වැදගත් වේ.



සිගිරි චිත්‍ර



- සිගිරි චිත්‍ර ලෙස වඩාත් ප්‍රචලිත ව ඇත්තේ පර්වතයේ බටහිර පස කෙවෙතිවල ඇති ස්ත්‍රී රූප ය.
- සිගිරියේ කාන්තා රූප පන්සියයක් පමණ චිත්‍රණය කර තිබුණු බව සිගිරි කුරුටු ගිවල සඳහන් වුවත් දැනට ඉතිරිව ඇත්තේ චිත්‍ර විසි දෙකක් පමණ ය. එයින් ද හොඳ තත්ත්වයෙන් දැකිය හැකිවන්නේ රූප කිහිපයකි.
- මෙම රූප 22 සිගිරි පර්වතයේ බටහිර බෑවුමෙහි කෙවෙතියක (බෙයද) දැකිය හැකි අතර ඊට අමතර ව පර්වත පාමුල ඇතැම් ලෙන් ආශ්‍රිතව ද මෙවැනි සිතුවම් ශේෂව ඇති බව දැකිය හැකි වේ.
- චිත්‍ර ඇඳීමට පෙර ශිල්පියා විසින් සුදුසු පරිදි විසම මතුපිටක් සහිත ගල්තලය මත බදාම ආලේප කර එම ස්ථරය මත චිත්‍ර ඇඳ ඇත.
- ගල් තලය සුමට කර ගැනීමට යොදාගත් බදාමය සඳහා පිදුරු, දහයියා, මැටි, ශාක පත්‍ර කෙඳි, ශාක මැලියම්, හුණු ආදිය යොදා සකස් කරගෙන ඇත.
- බදාම වියළීමට පෙර චිත්‍ර ඇඳ ඇති බව මෙතෙක් පැවති පිළිගත් මතය යි. එම ශිල්ප ක්‍රමය ප්‍රෙස්කෝ හෙවත් ප්‍රෙස්කෝ බුවනෝ ලෙස හඳුන්වයි. ඇතැම් විද්වතුන්ට අනුව මෙම චිත්‍ර වියළි හුණු බදාමයක් මත ඇඳ ඇති බව දක්වේ.
- සිගිරි චිත්‍ර ශ්‍රී ලාංකේය සම්භාව්‍ය කලා සම්ප්‍රදායකට අයත් ලෙස සැලකේ.
- ඉන්දියාවේ අජන්තා චිත්‍රවල දක්නට ඇති භාවමය හා රූපමය ලක්ෂණ මෙම චිත්‍රවල දක්නට ඇති බව විද්වත් අදහසයි. බොහෝ විට අජන්තා අප්සරා රූපවලට සමාන ලෙස අඳුරු පැහැ සහ ආලෝකමත් පැහැ ස්ත්‍රී රූප යොදා තිබීම අලංකාර වස්ත්‍රාභරණ හා මල්වලින් සැරසී සිටීම වැනි ලක්ෂණ හේතු සාධක ලෙස පෙන්වා දෙයි.

සටහන :	ප්‍රෙස්කෝ (බුවනෝ)	-	තෙත හුණු බදාමය මත ඛණිජවලින් තනා ගන්නා ලද වර්ණවලින් ඇඳීමේ ක්‍රමය.
	ප්‍රෙස්කෝ සිකෝ	-	වියළි හුණු බදාමය මත ඛණිජවලින් තනා ගන්නා ලද වර්ණවලින් ඇඳීමේ ක්‍රමය
	ටෙම්පරා	-	වියළි බදාමය මත බන්දන මාධ්‍යයක් (මැලියම්) සමඟ මිශ්‍ර කර ගන්නා ලද වර්ණවලින් ඇඳීමේ ක්‍රමය



සිගිරි වික්‍රමල කලා ලක්ෂණ

- කාන්තා උඩුකය රූප පමණක් නිරූපණය කිරීම
- එම රූප එකිනෙකට වෙනස් අනන්‍යතා ලක්ෂණ සහිත ව නිරූපණය කිරීම
- කාන්තා රූප සම්පිණ්ඩනය කිරීමේ දී යුගල හා කේවල රූප වශයෙන් දැක්වීම
- සෑම කාන්තා රූපයක් ම පහළ කොටස වලාකුළුවලින් ආවරණය වූ ස්වභාවයක් දැක්වීම
- සෘජුව ඉදිරිය බලා නොසිටීමත්, සම්පූර්ණයෙන් ම හෝ මඳක් හැරී සිටින ස්වභාවයෙන් යුතු ව දැක්වීම
- බොහෝ කාන්තා රූප මල් වට්ටි, මල් පොකුරු අතින් දරා සිටින අයුරු නිරූපණය කර තිබීම
- අලංකාර වස්ත්‍රාභරණයන්ගෙන් සැරසී සිටින ඔවුන්ගේ දෑත් මත මෙන් ම හිස සැරසීම සඳහා නෙළුම් අරලිය, මානෙල් වැනි මල් වර්ග උපයෝගී කර ගෙන තිබීම
- වර්ණ ගැන්වීම සඳහා කහ, ගුරු, රතු, කොළ, නිල්, කළු ආදී වර්ණ යොදා ගැනීම
- සුළු වශයෙන් වර්ණ ප්‍රභේද භාවිත කරමින් ත්‍රිමාන ලක්ෂණ දැක්වීමට ද උත්සාහ දරා තිබීම
- සිරුර වර්ණ ගැන්වීම සඳහා කහ, රතු වර්ණ යෙදූ අතර අඳුරුවන් කාන්තාවන් දැක්වීමේ දී නිලට හුරු අඳුරු කොළ පැහැයක් යොදා ගැනීම
- රූප වටා රිද්මයානුකූල ප්‍රාණ පූර්ණ රේඛාකරණය
- විවිධ ශක්තීන් සමග ත්‍රිමානත්වය (ඝනත්වය) හා චලනය දක්වන රේඛාකරණය

සිගිරි වික්‍රමල පිළිබඳ විද්වත් මතවාද

මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන

සිගිරිය කුවේරයාගේ ආලකමන්දාව නිරූපණය කරන බවත් මෙම රූපවලින් කුවේරයාගේ දියණියන් වන මේඝලතා හා විජ්ජලතා (වලාකුළු සහ විදුලිය) සංකේතවත් වන බවත් ප්‍රකාශ කරන අතර නිල්වන් ස්ත්‍රීන්ගෙන් මේඝලතා (වලාකුළු) හා රන්වන් ස්ත්‍රීන්ගෙන් විජ්ජලතා (විදුලිය) නිරූපණය කරන බවත් පෙන්වා දෙයි. සිගිරිය හා සිගිරි වික්‍රමල පිළිබඳ වඩාත් පිළිගත් හා ජනප්‍රිය මතවාදය වන්නේ මෙයයි.

එච්. සී. පී. බෙල්

කාශ්‍යප රජුගේ රජ මාළිගාවට සම්බන්ධ බිසෝවරුන් හා සේවිකාවන් මින් නිරූපණය වන බවත්, රාජකීය කතුන් රන්වන් පැහැයෙන් හා පරිවාරිකාවන් නිල්වන් වර්ණයෙන් දක්වා ඇති බවත් පවසයි. එසේ ම ඔවුන් මල් අතින් දරා සිටින්නේ පිදුරංගල විහාරය වැදීමට යෑමට සූදානම් ව සිටින නිසා බවත් ඔහු පෙන්වා දෙයි.

ආනන්ද කුමරස්වාමි

මෙම කාන්තා රූප අප්සරාවන් බව පවසන ඔහු ඊට හේතු වශයෙන් දක්වා සිටින්නේ මෙම සියලු ම කාන්තාවන් ඉතෙත් පහළ වලාකුළුවලින් වැසී ඇති අයුරින් හා ඔවුන් අත මල් දරා සිටින අයුරින් නිරූපණය කිරීමත් යන කරුණු පදනම් කරගෙන ය.

කියවිම් පත්‍රිකාව

සමාධි බුදු පිළිමය



- අනුරාධපුරයේ අභයගිරි විහාර සංකීර්ණයට අයත් මහමෙව්නා උයනේ දක්නට ලැබෙන (කුට්ටම් පොකුණට නුදුරුව දක්නට ඇති) සමාධි පිළිමය, ශ්‍රී ලංකාවේ බුදු පිළිම අතර අති විශිෂ්ට නිර්මාණයකි.
- බුදු පිළිමයක තිබිය යුතු අධ්‍යාත්මික ශක්තිය හා සමාධි ගුණය මැනවින් පිළිබිඹු වන නිර්මාණයකි.
- ලඹසවත්, අඩවත් නෙත් හා මුහුණේ පිළිබිඹු වන උපශාන්ත බව හා මහාකරුණාව මෙම පිළිමයේ දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.
- මෙම ප්‍රතිමාව අනුරාධපුර යුගයේ ක්‍රි.ව. 4-5 වන සියවසට පමණ අයත් සේ සැලකේ.
- නෙළීමේ ශිල්ප ක්‍රමයට කරන ලද බුදු පිළිමයකි. එය පූර්ණ වශයෙන් මතුකර තිබේ.
- මෙම ශෛලිය පිළිමයේ ඒකාංශ විවරය, රැළි රහිත වන අතර ඇඟට ඇළුණු ස්වභාවයෙන් නිරූපිත ය.
- බුදු පිළිමයේ අක්ඛමරු කේෂ කලාපය මත මද වශයෙන් උෂ්ණීෂය දක්වා ඇත.
- ධ්‍යාන මුද්‍රාවෙන් හා වීරාසන ක්‍රමයෙන් යුත් පිළිමයකි.
- බුදු පිළිමයේ කලා ලක්ෂණ අනුව ඉන්දීය ගුප්ත කලා සම්ප්‍රදායේ ආභාසය පෙන්වයි.

තොලුවිල බුදු පිළිමය



- අනුරාධපුර තොලුවිලින් සොයාගැනීම නිසා මෙම පිළිමය “තොලුවිල පිළිමය” නමින් හැඳින්වේ.
- අනුරාධපුර යුගයේ ක්‍රි. ව. 7 වැනි සියවස පමණ කාලයට අයත් ලෙස සැලකේ.
- නෙළීමේ ශිල්ප ක්‍රමයට නිර්මාණය කරන ලද ගෞලමය ප්‍රතිමාවකි, මෙය පූර්ණව මතු කර ඇත.
- ධ්‍යාන මුද්‍රාව හා විරාසන ක්‍රමයෙන් වැඩ සිටියි.
- ඉතා සුන්දර ප්‍රසන්න උපශාන්ත ස්වභාවයක් පිළිබිඹු කරන මෙම පිළිමය උසස් භාව ප්‍රකාශනයෙන් ද යුක්ත ය.
- ලඟසවන්, අඩවන් නෙන් මෙම පිළිමයේ දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.
- ඒකාංග චිවරය, රැළි රහිත වන අතර ඇඟට ඇළුණු ස්වභාවයක් නිරූපිත ය.
- බුදු පිළිමයේ අක්බමරු කේෂ කලාපය මත මඳ වශයෙන් උෂ්ණීෂය දක්වා ඇත.
- ගුප්ත සම්ප්‍රදායේ ලක්ෂණ මෙම ප්‍රතිමාවෙන් ප්‍රකටවන බව විද්වතුන්ගේ මතය වී තිබේ.
- මෙම පිළිමය කොළඹ කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනය කෙරේ.

අවුකන පිළිමය



- අනුරාධපුර යුගයට අයත් මෙම ප්‍රතිමාව හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමා අතර සුවිශේෂ නිර්මාණයක් වශයෙන් සැලකේ.
- කලාවැව් අසල අවුකන ග්‍රාමයේ පිහිටි කලුගල් පර්වතයක අධි උන්නත ව හා ආබද්ධ ව නෙළා ඇත.
- පද්මාසනයක් මත සමහංග ඉරියව්වෙන් වැඩ හිඳින අයුරින් නෙළා ඇත.
- දකුණතින් අභය මුද්‍රාව දැක්වෙන අතර වම් අත සිවුරු රැල්ල දරා සිටින අයුරින් දක්වා ඇත.
- ඒකාංග කළ විවරය රිද්මයානුකූල රැළිරටාවකින් අලංකාර වන අතර ඇඟට ඇළුණු ස්වභාවයක් දක්වයි.
- බුදු පිළිමයේ අක්ඛමරු කේෂ කලාපය සමග උෂ්ණිෂය දක්වා ඇත.
- උෂ්ණිෂය මත සිරස් පතක් යොදා ඇත. එය පසුව එක් කළ අංගයක් බවට මතයක් පවතී.
- මෙම ප්‍රතිමාවට ඉන්දියාවේ අමරාවතී සම්ප්‍රදායේ ඇතැම් කලා ලක්ෂණ බලපා ඇති බව විද්වතුන්ගේ අදහසයි.
- බුදුන් වහන්සේගේ මහා තේජෝ බල පරාක්‍රමය හා මහාපුරුෂ ලක්ෂණ මැනවින් ප්‍රකට කරන බුදුපිළිමයක් ලෙස අවුකන බුදු පිළිමය සැලකනු ලැබේ.
- අවුකන පිළිමය ක්‍රි.ව. 5 - 8 සියවස් අතර කාලයට අයත් නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.

පන්කුලිය බුදු පිළිමය



- අනුරාධපුර යුගයට අයත් මෙම ප්‍රතිමාව ධර්ම දේශනා කරන ස්වරූපය දක්වන විශිෂ්ට නිර්මාණයකි.
- මෙම බුද්ධ ප්‍රතිමාව අනුරාධපුර පන්කුලිය නම් ග්‍රාමයේ, අශෝකාරාම විහාරයේ දැකිය හැකි ය.
- ශෛලමය බුදු රුවකි.
- වීරාසන ක්‍රමයට වැඩ හිඳින අයුරින් නෙළා ඇත. පූර්ණ උන්නත ව මතුකර ඇත.
- දකුණතින් විතර්ක මුද්‍රාව දැක්වෙන අතර වමතින් කටක හස්ත මුද්‍රාව පිළිබිඹු වන බවට මතයක් පවතී.
- ලඹසවන්, අඩවන් නෙන්, උපශාන්ත බව මෙම පිළිමයේ ද දැකිය හැකි සුවිශේෂ අංග ලක්ෂණ වේ.
- බුදුන්ගේ මහාකරුණාව සහිත ආධ්‍යාත්මික ගුණ ප්‍රකාශනය බුදු පිළිමයෙන් මතු කර දැක්වේ.
- ඒකාංශ කළ විවරය ඇඟට ඇළුණු රැළි රහිත ස්වභාවයක් දක්වයි.
- අක්බමරු සහිත කේෂ නිරූපණය සමග මද වශයෙන් උෂ්ණිමය දැක්වා ඇත.
- ඒ මත යොදන ලද සිරස් පතක් තිබුණු බවට සාධක විද්වතුන් පෙන්වා දෙයි.
- ක්‍රි.ව. 5-6 වැනි සියවස්වලට අයත් වන ලෙස සැලකෙන මෙම බුද්ධ ප්‍රතිමාවෙන් ගුප්ත කලා ශෛලියේ ලක්ෂණ දැකිය හැකි බව විචාරක මතයයි.

කියවීම් පත්‍රිකාව

ඉසුරුමුණි කැටයම්

- ඉසුරුමුණි විහාරය හා එහි දක්නට ඇති කැටයම් අනුරාධපුර යුගයට අයත් ය.
- ඉසුරුමුණි විහාරය අනුරාධපුර තිසා වැව අසල රන්මසු උයනට දකුණින් පිහිටා ඇත.
- මෙම විහාරය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථමයෙන් ඉදි වූ විශාල සංඝාරාම පහෙන් එකක් විය.
- මහාවංශයේ සඳහන් වන ආකාරයට ඉසුරුමුණි විහාරය ක්‍රි.පූ 3 වැනි සියවසේ දේවානම්පියතිස්ස රජු විසින් මිහිඳු මහතෙරුන් වෙතින් පැවිදි බව ලබාගත් අරිච්ඡ කුමරයා ප්‍රධාන ඉසුරු කුල දරුවන් පන්සියයක් දෙනා වැඩසිටීම සඳහා කරවන ලද “ඉසරසමණ”විහාරය වෙයි.



- බෞද්ධ සිද්ධස්ථානයක් වූව ද මෙහි හමුවන කලාකෘති ආගමික වස්තුවිෂයයන්ගෙන් වෙනස් කේමාවන් නිරූපණය කොට ඇත.
- අර්ධ උන්නත සහ අල්ප උන්නත නෙළීමේ ශිල්ප ක්‍රමයට සම්පිණ්ඩනය කරන ලද පහත දැක්වෙන මානව රූප හා සත්ත්ව රූප කැටයම් ඒ සඳහා සාධක වේ.
 - පෙම් යුවල කැටයම
 - රජපවුල කැටයම
 - මිනිසා සහ අශ්ව හිස කැටයම
 - ඇතුන් ජල ක්‍රීඩා කරන විලාස දැක්වෙන කැටයම
- ඉසුරුමුණි කැටයම්වල වස්තු විෂය හා රූප සංරචනය සඳහා හින්දු ආගමික සංකල්ප හා ගුප්ත හා පල්ලව කලා නිර්මාණවල ලක්ෂණ ආභාසය ලැබී ඇතැයි විද්වතුන් විසින් පිළි ගැනේ.
- මෙම කැටයම්වල දැක ගත හැකි කලාත්මක ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - තලයට උචිත ලෙස සංරචනය කිරීමේ හැකියාව
 - භාවාත්මක ගුණාංග මුහුණින් හා ඉරියව්වලින් ප්‍රකාශ කිරීම
 - රිද්මයානුකූල ව ස්වභාවික හැඩතල හා ඉරියව් ඉස්මතු කිරීම
 - සියුම් හා මට්ටම්වූ නිමාවකින් යුතුවීම

රජපවුල කැටයම



- ඉසුරුමුණි කැටයම් අතර ඇති සුවිශේෂ කැටයමක් ලෙස මෙම රජපවුල කැටයම සැලකේ.
- මෙම කැටයම අඩි 4ක් පමණ දිග අර්ධකවාකාර ගල් පුවරුවක අර්ධ උන්නතව නෙළන ලද කැටයමකි.
- අර්ධ කවාකාර ගල් පුවරු තලය මත මානව රූප මනාව සම්පිණ්ඩනය කර ඇත. මෙහි මධ්‍යයේ මහා රාජ ලීලාවෙන් හිඳින රුවකි. දකුණුපසින් දැන ලය මත බැඳ හිඳගත් පිරිමියෙකු ද ඔහු පිටුපසින් මධ්‍ය රූපයට වාමර සලන තවත් අයෙක් (සේවකයෙක්) ද පෙන්නුම් කරයි.
- මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන සූරිත්ට අනුව මින් නිරූපණය වන්නේ දුටු ගැමුණු රජ පවුලයි.
- රාජකීය වස්ත්‍රාභරණයන්ගෙන් සැරසී මැද සිටින රූපයෙන් දුටු ගැමුණු මහ රජතුමාත් එහි දකුණු පසින් එකත්පස්ව දැන් බැඳ ගෙන සිටින රුවෙන් සාලිය කුමරුන් දක්වෙතැයි පරණවිතාන සූරිත් අදහස් කරයි.
- අලංකාර වස්ත්‍රාභරණ හා පිරුණු අඟපසගින් යුතු රූපවල ඉරියව් රිද්මයානුකූල ස්වභාවික ස්වරූපයක් ගනියි.
- කැටයමේ සෑම රූපයකම මුහුණෙන් හා ඉරියව්වලින් භාවාත්මක ලක්ෂණ ප්‍රකාශිත වේ.
- සියුම් හා මට්ටම්වල නිමාවකින් යුතුව නිර්මාණය කර ඇති කැටයමකි.

පෙම් යුවල කැටයම



- මෙම කැටයම ගුප්ත කලා සම්ප්‍රදායේ කලා ලක්ෂණ පෙන්වන නිර්මාණයකි.
- මෙම කැටයම හතරැස් ගල් පුවරුවක අර්ධ උන්නතව නෙළන ලද කැටයමකි.
- මෙම නිර්මාණය පිළිබඳ විවිධ මත පවතින අතර ඉන් ජනප්‍රිය මතවාදය වන්නේ මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතානයන් දක්වන අදහසයි. එනම් මින් නිරූපණය වන්නේ සාලිය අශෝකමාලා බවයි. මෙම අදහස දැක්වීමට හේතු වශයෙන් සාලිය අශෝකමාලා පෙම් පුවත හා සම්බන්ධ රන්මසු උයන මීට සම්පව පිහිටීම දක්වයි.
- මෙම නිර්මාණය පිළිබඳ පවතින වෙනත් මත කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - ශිව හා පාර්වති බව
 - මංජුශ්‍රී බෝසතාණන්ගේ වේශයක් බව
 - සෙබලෙක් හා ඔහුගේ පෙම්වතිය බව
- පෙම් යුවල කැටයමේ දැකිය හැකි සුවිශේෂ කලාත්මක ලක්ෂණ අතර අලංකාර වස්ත්‍රාභරණයන්ගෙන් යුතු වීම, ජීව ශක්තියෙන් යුතු පිරිපුන් ශරීරය, ප්‍රේමය පිළිබඳ භාවාත්මක හැඟීම් ප්‍රකාශනය ආදිය දැක්විය හැකි ය.
- සියුම් බව හා මට්ටම්වල නිමාව, ස්වභාවික හැඩතල හා රිද්මයානුකූල ඉරියව් ඉස්මතු කිරීම මෙම කැටයමේ දැකිය හැකි අනෙක් සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.

මිනිසා සහ අශ්ව හිස කැටයම



- ඉසුරුමුණි විහාරයේ පොකුණ හා සම්බන්ධ පිහිටි පර්වත බිත්තියේ මෙම මිනිසා හා අශ්වහිස දක්වන කැටයම නිර්මාණය කර ඇත.
- මෙම කැටයමින් මිනිසෙකු වාඩිවී ඉදිරිය දෙස බලා සිටින අයුරු දක්වා ඇත.
- ඔහු හිඳ සිටින ඉරියව්ව මහරාජලීලාසන ක්‍රමය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- වස්ත්‍රාභරණ ඉතා අඩුවෙන් හා වාම්ව යොදා ඇත. හිස් වැස්මක්, කන්වල හා අත්වල ආභරණ ද ඉතෙහි කෙටි ඇඳුමක් සහිත ව නිරූපණය කර ඇත.
- ඔහුගේ දකුණු බාහුවේ පටලවා ගත් ලණුව අශ්වයාට සම්බන්ධ ය. අශ්වයාගේ හිස පමණක් පෙනෙන්නට ඇත.
- පරණවිතාන මහතාට අනුව මිනිස් රුවෙන් වර්ෂාව ඇති කරන පර්ජන්‍යන්, අශ්ව හිසෙන් විදුලිය නොහොත් අග්නි සංකේතවත් කරයි.
- මෙම නිර්මාණය පිළිබඳ පවතින වෙනත් මත කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - යුධ සෙබලෙක්/ සෙනෙවියෙක් බව
 - කපිල සෘෂිවරයා බව
- මෙම රූපයේ දක්වන ප්‍රතාපවත් බව, වාම් ස්වභාවය හා අඟ පසඟවල දිගටි ස්වරූපය නිසා පල්ලව කලා ලක්ෂණ බලපා ඇතැයි අනුමාන කෙරේ.
- සියුම් හා මට්ටම්වලින් නිමාවකින් යුතුව අර්ධ උන්නත ව නෙළන ලද කැටයමකි.

ජල ක්‍රීඩා කරන විලාස දැක්වෙන කැටයම



- ඉසුරුමුණි විහාරයේ පොකුණ හා සම්බන්ධ පිහිටි පර්වත බිත්තියේ මෙම ඇත් රූප කැටයම දැකිය හැකි වේ.
- ඇල්ප උන්නත ව නෙළන ලද මෙම කැටයමින් ඇතුන් පොකුණට බැස දිය කෙලින (ජල ක්‍රීඩා කරන) විවිධ ඉරියව් දක්වා ඇත.
- මෙම ඉරියව් අතර පාර්ශ්වදර්ශී ඇත් රූප හා සෘජුදර්ශී පෙනුමෙන් යුතු රූප වේ.
- ඇතුන්ගේ චලනය හා රිද්මය, ක්‍රියාශීලීත්වය මනාව සම්පිණ්ඩනය කරන ලද නිර්මාණයකි.
- සියුම් හා මට්ටම්වලින් නිමාවකින් යුතුවීම ස්වභාවික හැඩතල හා ඉරියව් ඉස්මතු කිරීම දැකිය හැකි ය.
- ඉන්දියාවේ පල්ලව කලා සම්ප්‍රදායට අයත් මහාබලීපුරමිහි ආකාශ ගංගාවරෝහණ කැටයමේ ඇත් රූපවලට සමාන ලක්ෂණ මින් පෙන්වන බව විචාරක අදහසයි.

කියවීම් පත්‍රිකාව

නිවංක පිළිමගෙයි චිත්‍ර

- ක්‍රි. ව. 12 වැනි සියවසේ 1වන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ඉදිකරන ලද නිවංක පිළිමගෙයි බෞද්ධ චිත්‍ර කලාවේ විශිෂ්ට නිර්මාණ සාධක පිළිබිඹු කරන පැරණි බෞද්ධ ගෘහ නිර්මාණයක් වේ.
- පොළොන්නරු යුගයේ හින්දු වාස්තු විද්‍යාත්මක ආභාසය සහිත ව නිර්මාණය වූ සුවිශේෂ බෞද්ධ ප්‍රතිමා මන්දිරයක් ලෙස මෙය හැඳින් වේ.
- පොළොන්නරු යුගයේ චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ විශිෂ්ට සාධක මෙම ප්‍රතිමා ගෘහයෙන් හමු වේ.
- ශ්‍රී ලාංකේය චිත්‍ර කලා විකාශනයේ යුග දෙකක චිත්‍ර කලා ශෛලිය ලක්ෂණ මෙහි පිළිබිඹු කරයි.
- අන්තරාලයේ දක්නට ලැබෙන “දේවාරාධනාව” චිත්‍රය හා ගර්භගෘහයේ දැකිය හැකි “සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම” නැමති සිතුවම් මුල් යුගයේ සිතුවම් ලෙස හඳින්වේ.
- ප්‍රවේශ මණ්ඩපයේ දැකිය හැකි බෝධිසත්ව චරිතය දැක්වෙන ජාතක කතා සිතුවම් පසුකලක කරන ලද චිත්‍ර ලෙස සැලකේ.
- ජාතක කතා චිත්‍ර අතර තේමිය ජාතකය, සස ජාතකය, අසංකවතී ජාතකය හා චුල්ල පද්ම ජාතකය ප්‍රධාන තැනක් ගනියි.
- මුල්කාලීන චිත්‍ර ලෙස සැලකෙන ගර්භගෘහයේ හා අන්තරාලයේ සිතුවම් අනුරාධපුර චිත්‍ර කලා ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- ප්‍රවේශ මණ්ඩපයේ දැක්වෙන පසුකාලීන සිතුවම් වන ජාතක කතා සිතුවම් මහනුවර චිත්‍ර සම්ප්‍රදායට සමාන ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- තීරු චිත්‍ර සංරචනය, අඛණ්ඩ කථනය, පාර්ශ්වදර්ශී රූප, පසුබිම සඳහා රක්ත වර්ණය භාවිතය ජාතක කතා චිත්‍රවල දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.
- නිවංක පිළිමගෙයි චිත්‍ර වියළි බදාමයක් මත ඇඳීමේ ශිල්ප ක්‍රමයකට නිර්මාණය කර ඇතැයි සැලකේ.
- ශ්‍රී ලාංකේය චිත්‍ර කලා ඉතිහාසයේ පසු සම්භාව්‍ය කලා සම්ප්‍රදායක ලක්ෂණ මෙම සිතුවම් වලින් පිළිබිඹු වන බව විද්වත් අදහසයි.

දේවාරාධනාව විනය



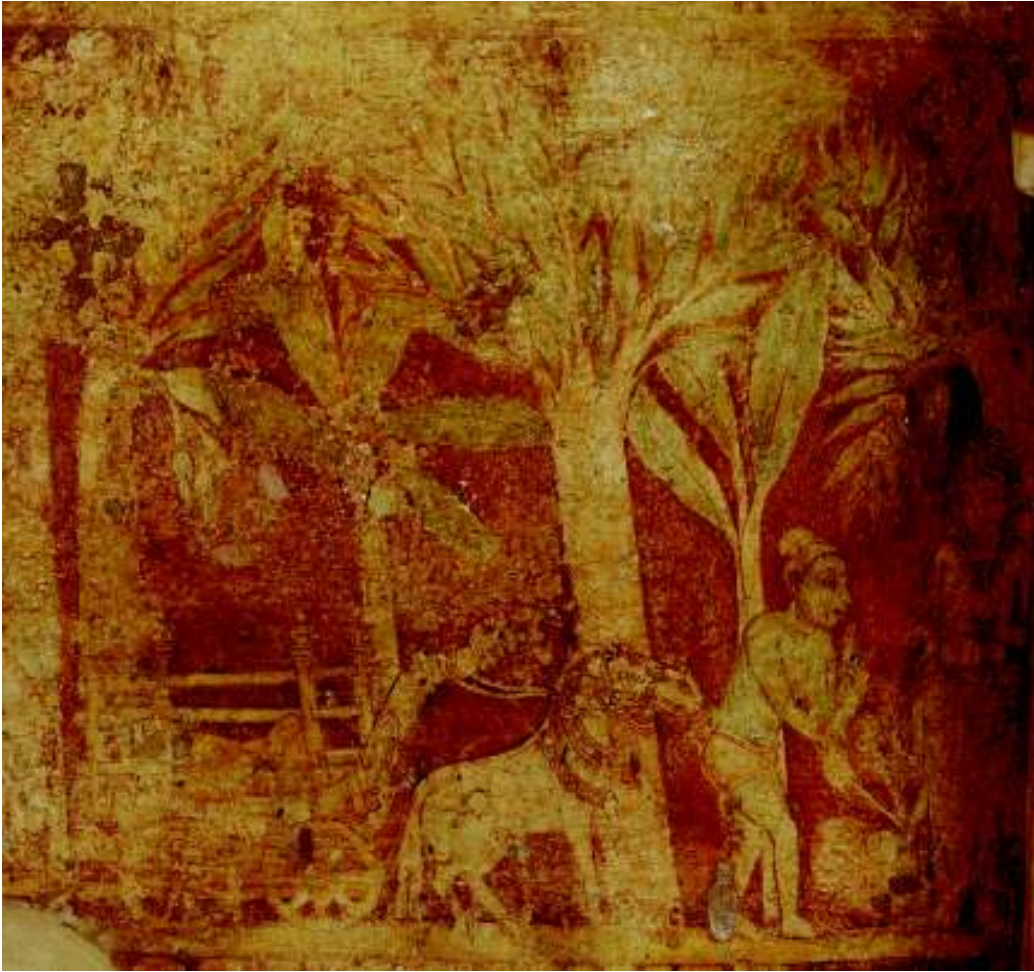
- මෙම සිතුවම නිවංක පිළිමගෙයි අන්තරාලය නම් වාස්තු විද්‍යා කොටසේ දක්නට ලැබේ.
- මෙම සිතුවමින් තව්තිසා දෙව්ලොව විසූ බෝසතුන්ට මනුලොව උපත ලබන ලෙස දෙවියන් විසින් කරන ලද ආරාධනය නිරූපණය කරයි.
- අලංකාර වස්ත්‍රාභරණයන්ගෙන් සැරසී සිටින බොහෝ දේව රූ ප්‍රමාණයක් අන්තරාල බිත්ති පුරා දක්වා ඇති අතර ඒවා සැබෑ මානව රූප ප්‍රමාණයට වඩා විශාල වේ.
- නමස්කාර හා මල් ඉසින ස්වරූපයෙන් නිරූපිත දේවරූප බොහොමයක් රන්වන් පාටින් දක්වා ඇති අතර නිලට හුරු ලා කොළපාටින් යුතු ශරීර ඇති දේවරූප වෙයි. එය බොහෝ විට අජන්තා පද්මපානි බෝසත් රූපයට සමාන ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- වර්ණ ගැන්වීම සඳහා රතු, දුඹුරු සහ කහ වර්ණ බහුල වශයෙන් භාවිත කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
- චිත්‍රමය අවකාශය මත සංකීර්ණ ලෙස රූප සම්පිණ්ඩනය කර තිබීම මෙම නිර්මාණවල දැකිය හැකි සුවිශේෂත්වයකි.

බුදුන් සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම විනය



- සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම යන සිතුවම ප්‍රතිමාව සඳහා සැකසුණු ගර්භ ගෘහයේ දක්නට ලැබේ.
- බුදුන්වහන්සේ මාතෘ දිව්‍ය රාජයාට දම් දෙසනු පිණිස තව්තිසා දෙව්ලොවට වැඩම කර නැවත සක්දෙව් රජු විසින් මවන ලද රන් හිණිමගින් සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම යන අවස්ථාව මින් පිළිබිඹු කෙරේ.
- විශාල තලයක් පුරා මෙම අවස්ථාව සංරචනය කර ඇති අතර එහි බුදුන්ගේ රූපය මානව ප්‍රමාණයට වඩා විශාලව නිරූපණය කර ඇත.
- මුල්කාලීන ව නිර්මාණය කර ලද විත්‍ර ලෙස සැලකෙන මෙම සිතුවම් අනුරාධපුර විත්‍ර කලා ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- වර්ණ ගැන්වීම සඳහා රතු, දුඹුරු සහ කහ වර්ණ බහුල වශයෙන් භාවිත කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
- දේවාරාධනය සිතුවමට සමාන ශෛලිය ලක්ෂණ හා වර්ණ භාවිතය මෙම සිතුවමින් ද දැකිය හැකි ය.

තේමිය ජාතකය



- තේමිය ජාතකයේ බෝධිසත්ව වර්තය දැක්වෙන සුවිශේෂ සිතුවම් කොටසක් ලෙස මෙම සිතුවම හැඳින්විය හැකි ය.
- ජාතක කතා සිතුවම් දක්නට ලැබෙන මණ්ඩපය නම් වාස්තු විද්‍යා අංශයේ ඉතා පැහැදිලිව පෙනෙන සිතුවම් කොටසක් ලෙස මෙම සිතුවම හඳුනාගත හැකි වේ.
- මෙම සිතුවමින් අස්ව රථයෙහි අත් පා නොසෙල්වා සිටින තේමිය කුමාරයන්, වළක් හැරීමට සැරසෙන සුනන්ද නම් වූ රථාචාරියාත්, ඔහුට ඉදිරිපසින් බෝධිසත්ව විලාසයෙන් සිටින තේමිය කුමාරයාත් දැක්වේ.
- වර්ණ ගැන්වීම සඳහා ගුරු, දුඹුරු සහ කහ වර්ණ බහුල වශයෙන් භාවිත කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
- මෙම නිර්මාණවල ශෛලිය ලක්ෂණ මහනුවර චිත්‍ර සම්ප්‍රදායට සමාන ලක්ෂණ පෙන්වයි.
- තීරු චිත්‍ර සංරචනය, අඛණ්ඩ කථනය, පාර්ශ්වදර්ශී රූප, පසුබිම සඳහා රක්ත වර්ණය භාවිතය මෙම චිත්‍රවල දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.

කියවීම් පත්‍රිකාව

ගල්විහාරයේ බුදු පිළිම

- ක්‍රි.ව. 12 වැනි සියවසේ පොළොන්නරු යුගයේ දී මහා පැරකුම්බා රජතුමා විසින් ගල් විහාරය හෙවත් උත්තරාරාමය ඉදි කරවන ලදී.
- ගල්විහාරය යන නාමය මේ සඳහා යෙදී ඇත්තේ බුදු පිළිම සතරක් ගලින් නෙළා ඇති හෙයිනි. එසේම ඒවා පිහිටි ගලෙහි ම ස්වභාවය අනුව අධිඋන්නත ශිල්පක්‍රමයට සම්පිණ්ඩනය කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
- ගල්විහාරයේ බුදු පිළිම ථේරවාදි බෞද්ධ සංකල්පවලට වඩා මහායන බෞද්ධ සංකල්පය ඉස්මතු කරන බව විචාරක මතය යි.
- ගල්විහාරයේ බුදු පිළිමවල දැකිය හැකි පොදු ලක්ෂණ
 - මහායාන කලා සම්ප්‍රදායයේ ලක්ෂණ අනුව මහා කරුණා ගුණයට වඩා දගබල ගුණය හා චිරත්වය පෙන්නීම
 - ඒකාංශ කරන ලද ඇඟට ඇඳුණු විවරයෙහි රැළි සමාන්තර ව ද්විත්ව රේඛාකරණයෙන් යුතු වීම
 - ශීර්ෂ ලක්ෂණ වශයෙන් අඩවත් නෙත්, ලඟසවත් හා අක්බමරු සහිත කේෂ නිරූපණය සමග උෂ්ණිෂ ශීර්ෂ ලක්ෂණ දැක්වීම

සමාධි බුද්ධ ප්‍රතිමාව - විශාල හිඳි පිළිමය



- මෙය ගල්විහාර පූජා භූමිය තුළ විරාසන ඉරියව්වෙන් වැඩ හිඳින විශාල සමාධි බුද්ධ ප්‍රතිමාවයි.
- අධි උන්නත ව නෙළන ලද මෙම පිළිමය ධ්‍යාන මුද්‍රාවෙන් නිරූපිත ය.
- චප්‍ර සංකේත හා සිංහ රූ කැටයම් නිසා වැඩ හිඳින ආසනය වජ්‍රාසනය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- බුදුපිළිමයේ හිසට පිටුපසින් නෙළුම් මල් සැරසිලි හා විමාන ලක්ෂණ සහිත අලංකාර තොරණක් දක්වා ඇත.
- මෙම තොරණේ තිරස් සිරස් කුලුනු, විමාන සමග වන කුඩා සමාධි බුදු පිළිම, තිරස් කුලුනු කෙළවර මකර මුඛ හා සිංහ රූප කැටයම් දැකිය හැකි ය.

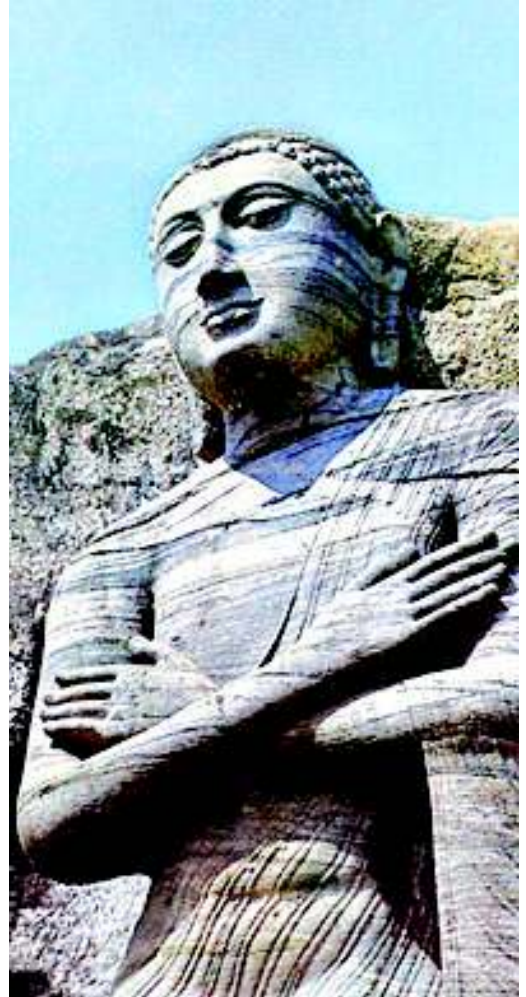
- පිහිටි ගල මත මට්ටම්වල නිමාවකින් නිර්මිත මෙම ප්‍රතිමාවේ ඒකාංශ විවරය ද්විත්ව රේඛාකරණය සහිත ඇඟට ඇලුණු ස්වරූපයෙන් යුතු ව නෙළා ඇත.
- ලඟසවන් හා අක්ඛමරු කෙස් සමග උෂ්ණිෂ ශීර්ෂ ලක්ෂණ නිරූපිත ය.
- ප්‍රතිමාවේ පිළිබිඹු වන නිර්මාණ අංග මතින් මහායාන සංකල්පය මතු කිරීමට උත්සාහ දරන බවත් විද්වත් අදහස් වේ.

විද්‍යාධර ගුහාවේ බුද්ධ ප්‍රතිමාව



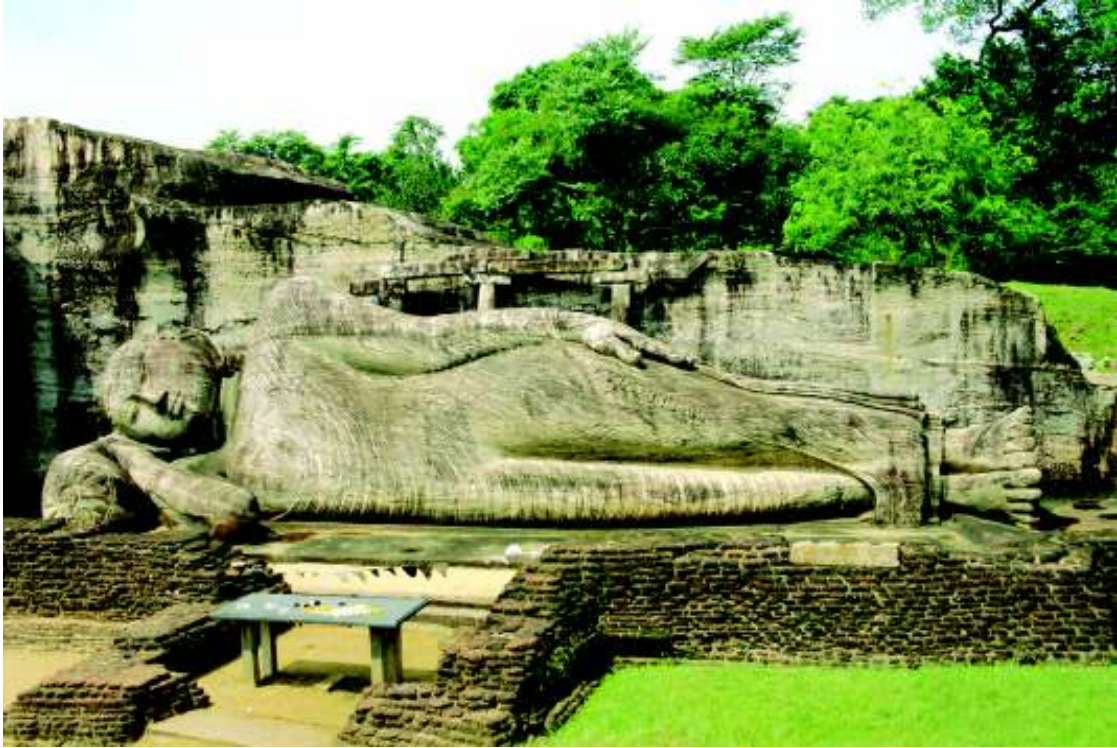
- ශ්‍රී ලාංකේය ගල් කැටයම් අතර අභ්‍යන්තරයට කපා සකස් කළ පළමු විශාල ගුහාව වන්නේ විද්‍යාධර ගුහාවයි.
- ගුහාව මධ්‍යයේ වජ්‍ර සංකේත හා සිංහ රූප කැටයම් සහිත වජ්‍රාසනයක් මත බුදුන් වහන්සේ විරාසන ක්‍රමයෙන් හා ධ්‍යාන මුද්‍රාවෙන් වැඩ හිඳී.
- අධි උන්නත ව නෙළන ලද ප්‍රතිමාවකි.
- බුද්ධ ප්‍රතිමාව සමග විවිධ නිර්මාණාත්මක රූප ගල් බිත්තිය මත උන්නත ව සම්පිණ්ඩනය කර ඇත.
- ප්‍රතිමාවට පිටුපස තොරණකි. හිසට ඉහළින් ඡත්‍රයකි. දෙපස ඉහළින් දේවතා රූප දෙකක් හා පහළ ආසනය දෙපස වාමර දරන්නන් හා ආසනයේ පසු ඇන්ද දෙපස නැගී සිටින ව්‍යාල රූප දෙකකි.
- ඉහළින් දක්වා ඇති දේවතා රූප බ්‍රහ්ම හා විෂ්ණු රූපයන්, පිළිමය දෙපස වාමරධාරී රූපත් දක්වා ඇත.
- ගල් සිවිලිමේ හා බිත්තිවල දෙවියන්ගේ රූප විශාල ප්‍රමාණයක් චිත්‍රණය කර තිබුණු බවට සාධක ඇති අතර බ්‍රහ්ම ඇතුළු දෙවිවරුන් එම සිතුවම්වලින් නිරූපිත කෙරේ.
- සියුම් ව නෙළා ඇති ප්‍රතිමාවේ ඒකාංශ කරන ලද විවරය ද්විත්ව රේඛා මගින් නිරූපිත ය.
- ලඟසවන් හා අක්ඛමරු කේෂකලාපය මත උෂ්ණිෂ ශීර්ෂ ලක්ෂණ දක්වා ඇත.
- ප්‍රතිමාවේ පිළිබිඹු වන නිර්මාණ අංග මතින් මහායාන සංකල්පය මතු කිරීමට උත්සාහ දරන බවත් විද්වත් අදහස වේ.

හිටි පිළිමය



- පද්මාසනයක් මත ත්‍රිභංග ලක්ෂණ සහිත ව හිටි ඉරියව්වෙන් අධි උන්නත ව නෙළා ඇත.
- සියුම් ව නෙළා ඇති ප්‍රතිමාවේ ඒකාංග කරන ලද විවරය ද්විත්ව රේඛා මගින් දක්වා ඇත.
- ප්‍රතිමාවේ දෑත් ලය මත බැඳ ගෙන සිටින සේ නිර්මාණය කර ඇති අතර මහාවාරිය සෙනරත් පරණවිතාන මහතාගේ මතය අනුව එමගින් පරදුක්ඛ දුක්ඛිත මුද්‍රාව නිරූපිත ය.
- මෙම ප්‍රතිමාව, බුදුන්වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයේ දී වැලපෙන ආනන්ද තෙරණුවන්ගේ යැයි අනුමාන කෙරෙන මතයක් ද වේ.
- මෙම පිළිමයෙන් දක්වෙන මුද්‍රාව පිළිබඳ මේ වන විට වෙනස් මතවාද පවතී.
- ලඹසවත්, අක්බඹරු කේෂ කලාපය මත උෂ්ණිෂය සුළුවෙන් යොදා තිබීම හා පද්මයක් මත වැඩ හිඳිම යනාදී කරුණු මූලික කරගෙන මෙය බුදු පිළිමයක් වශයෙන් ද පිළිගැනීමට ලක් වී ඇත.

සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාව



- ගල්විහාරයේ දකුණුපස කෙළවර දැකිය හැකි මෙම පිළිමය සැතපෙන ඉරියව්වෙන් යුතු බුදු පිළිමය යි.
- මෙම ප්‍රතිමාව පිරිනිවන් මංවකය බවට ඇතැමුන් විශ්වාස කළ ද වර්තමානයේ ඇතැම් විචාරකයින්ගේ අදහස වන්නේ එමගින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සැතපෙන අවස්ථාව නිරූපිත බවයි.
- උසස් ශිල්පීය ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන මෙම ප්‍රතිමාවේ හිසකෙස් අක්බඹරු ස්වභාවය හා සමාන්තර යුගල රේඛා දක්වන සිවුර විශේෂ ලක්ෂණ වේ.
- ප්‍රතිමාවේ ශීර්ෂය සහිත කොට්ටය එබී ඇති ආකාරය දැක්වීමෙන් ගල්විහාර කැටයම් ශිල්පියා සතු සියුම් ශිල්පීය හැකියාව මනාව පිළිබිඹු කිරීමක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි වේ.
- මෙම ශෛලමය ප්‍රතිමාව අධි උන්නත ව නෙළන ලද්දකි.

පොත්ගුල් විහාර ප්‍රතිමාව



- පොළොන්නරුවේ පරාක්‍රම සමුද්‍රය අසල පොත්ගුල් විහාරය ඉදිරිපිට මෙම ශෛලමය ප්‍රතිමාව නෙළා ඇත.
- පොළොන්නරු යුගයේ ක්‍රි.ව. 11-12 සියවසට අයත් නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.
- පිහිටි ගලක අධි උන්නත ව නෙළා ඇති ප්‍රතිමාවකි.
- මනාව වැඩුණු ශරීරයකින් යුතු මොහු එක් පාදයකට බර දී අනෙක් පාදය සැහැල්ලුව තබා ගෙන ත්‍රිභංග ඉරියව්වෙන් සිටීම නිසා ශරීරයේ රිද්මයානුකූල බවක් නිරූපණය වේ.
- මෙම ප්‍රතාපවත් මිනිසා කල්පනාකාරී ස්වරූපයකින් යුක්ත ව තම දෙ අත මත ඇති වස්තුව දෙස බලා සිටී.
- ළය පෙදෙස දක්වා වැටී ඇති යටි රැවුලක්, දෙකෙලවරින් පහතට නැඟී ගොස් ඇති උඩු රැවුල රූපයට ශාන්ත බවක් ගෙන දෙන අතර මහේශාකාශ ලීලාවක් පෙන්නුම් කරයි.
- දෝතියක් වැනි ඇඳුමකින් යටිකය අලංකාර වේ. බඳ පටිය ඉණට තද වී තිබීම නිසා උදරය ඉදිරියට නෙරා ඇති බව පෙනේ.
- මෙම ප්‍රතිමාව පොළොන්නරු යුගයේ මූර්ති ශිල්පයේ ප්‍රබුද්ධ කලා ලක්ෂණ ප්‍රකට කරවන්නකි.

පොත්ගුල් විහාර ප්‍රතිමාව පිළිබඳ පවතින විවිධ මත

- පැරකුම්බා රජු බව
- පොළොන්නරුවේ විසූ ගුරුඵගෝමී පඬිවරයා බව
- කපිල සෘෂිවරයා බව
- දැන දරා ඇති දෙයින් රාජ්‍යත්වය සංකේතවත් කරන බව.
- පුලතිසි සෘෂිවරයාගේ නිරූපණයක් බව

කියවීම පත්‍රිකාව

නටරාජ මූර්තිය



- හින්දු ආගමික මූර්තියක් වූ නටරාජ ප්‍රතිමාව ශිව හෙවත් ඊශ්වර දෙවියන්ගේ තාණ්ඩුව නර්තන විලාසයක් පෙන්වනු ලබයි.
- කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති මෙම නටරාජා රූව හමුවී ඇත්තේ පොළොන්නරුවේ අංක 1 ශිව දේවාලයෙනි. මෙය ක්‍රි.ව. 12 වැනි සියවස් වලට අයත් ලෙස සැලකේ.
- ලෝකඩ මාධ්‍යයෙන් පූර්ණ උන්නත ව මූර්තිමත් කර ඇති මෙම නිර්මාණය ලෝහ වාත්තු කිරීමේ ඉපැරණි ශිල්ප ක්‍රමය පෙන්වන විශිෂ්ට නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.
- සමබරතාව රැකෙන පරිදි මූර්ති සිද්ධාන්ත මත පිහිටා ගිනි කදම්භයක් තුළ වේගවත් නර්තනයක යෙදෙන අයුරු දක්වීම මෙම නිර්මාණයේ විශිෂ්ට ශිල්පීය ලක්ෂණයකි.
- මෙම ප්‍රතිමාවේ අත් වලින් දක්වන සංකේත හා මුද්‍රා පහත දැක්වේ.
 දකුණුපස ඉහළ හස්තයේ - උඩැක්කිය / බෙරය
 වම්පස ඉහළ හස්තයේ - ගිනිසිඵව
 දකුණු පහළ හස්තය - අභය මුද්‍රාව
 වම්පස පහළ හස්තය - පොළොවට දිගු කරගෙන සිටින ලෙසින් ගජ හස්ත මුද්‍රාව
- වම්පස ඔසවා රඟන ශිව දකුණු පාදයෙන් සිරුරේ බර දරාසිටින අතර එම පාදයෙන් පාගාගෙන සිටින වාමන රුවෙන් අවිද්‍යාව සංකේතවත් කරයි.
- කෙස් කළඹ තුළ ඇති කිඳුරු රුවින් ගංගානම් ගඟ නිරූපණය කෙරෙන අතර, හිස පැලැඳි ඔටුන්නෙහි අඩ සඳක්, මිනිස් හිස්කබලක්, කිඳුරු රූපයක් හා නාග රූපයක් දැක් වේ.
- මුළු රූපයම ගිනි දෑල් විහිදෙන ආරුක්කුවක් ඇතුළත පිහිටා ඇති අතර මෙම ආරුක්කුව ඇරඹෙන්නේ පද්මාසනයක් මත පිහිටුවා ඇති බද්ධ කරනු ලැබූ මකර මුඛවලිනි.
- මෙම මූර්තියේ දකුණු කනෙහි පුරුෂ කර්ණාභරණයක් හා වම් කනෙහි ස්ත්‍රී කර්ණාභරණයක් දැක්වෙන අතර ග්‍රීවාභරණ ද පැලැඳ ඇත.

ශිවකාම සුන්දරී ප්‍රතිමාව



- මෙය ශිවගේ පතිනිය වූ පාර්වතී දෙවඟන රූපයයි. පර්වතයේ උපන් නිසා පාර්වතී ලෙස හඳුන්වන ලබන අතර එසේ ම ඇය ශිවගේ පතිනිය වූ නිසා ශිව ශක්ති, ශිවකාමසුන්දරී ආදී නාමයන්ගෙන් ද හඳුන්වනු ලැබේ.
- පොළොන්නරු අංක 5 දරන ශිව දේවාලයෙන් හමු වී දූතට පොළොන්නරු කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනය කෙරෙන මෙම ප්‍රතිමාව ස්ත්‍රී ලාලිතය ප්‍රකට කරන උසස් මූර්තියකි.
- ක්‍රි.ව 12 වැනි සියවසට අයත් නිර්මාණයක් වන මෙය ලෝකඩ මාධ්‍ය භාවිතයෙන් ලෝහ වාත්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය අනුව කරන ලද නිර්මාණයකි.
- දකුණු අත කටක හස්ත මුද්‍රාවෙන් යුක්ත ය. වමත ලෝහ හස්ත මුද්‍රාවෙන් පහත හෙළා ගෙන සිටින ලෙසින් දැක්වේ.
- හිස් පලඳනාව, ඇඟට ඇළුණු වස්ත්‍ර හා අලංකාර ආභරණ මෙම ප්‍රතිමාවේ අලංකරණය වැඩි කරයි.
- ස්ත්‍රී ලාලිතය මැනවින් මූර්තිමත් කරන ත්‍රිභංග ඉරියව්වෙන් යුතු වූ විශිෂ්ට නිර්මාණයක් වශයෙන් මෙම මූර්තිය සැලකේ.

ගණදෙවි ප්‍රතිමාව



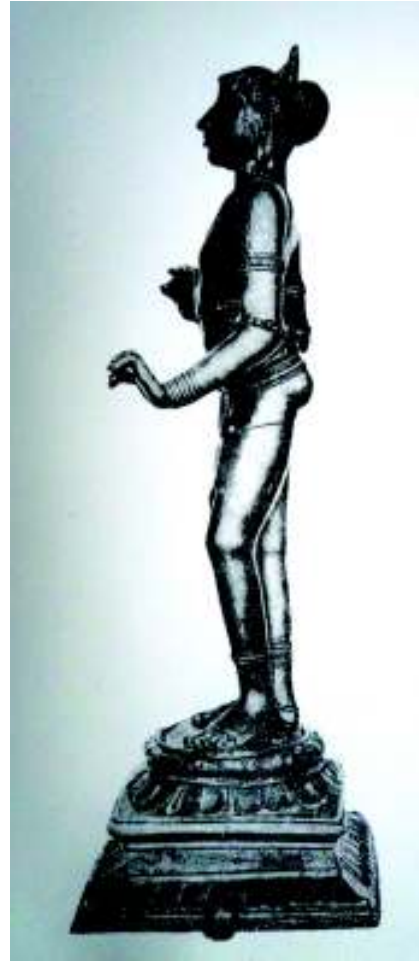
- පොළොන්නරුවේ අංක 5 දරණ හින්දු කෝවිලෙන් හමු වූ හින්දු ආගමික මූර්තියකි.
- ක්‍රි.ව. 12 වැනි සියවසට අයත් ලෙස සැලකෙන මෙම ගණ දෙවි රූපය මේවන විට පොළොන්නරු කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශිතය.
- ලෝකඩ මාධ්‍ය හා ලෝහ වාත්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය භාවිත කර ඇත.
- ශිව හා පාර්වතීගේ වැඩිමහල් පුත්‍රයා ගණ දෙවියන් ලෙස සැලකේ.
- ඇත් හිසක් හා විශාල උදරයක් සහිත ශරීරයකින් යුතු ගණ දෙවි ඥානයට අධිපති දෙවියන් මෙන්ම බාධක ඉවත්කරන්නා ලෙස ද සැලකේ.
- මෙම ප්‍රතිමාව අත් සතරකින් යුක්ත ය.
පිටුපස දකුණතින් - කෙටේරිය
පිටුපස වමතින් - අක්ෂරමාලාව
ඉදිරිපස දකුණතින් - බිඳුණු දළයක්
ඉදිරි පස වමතින් - අඹ ගෙඩියක් දරා සිටියි.
- පද්මාසනයක් මත රාජාසන ලීලාවෙන් හිඳින ලෙසින් මෙම ප්‍රතිමාව නිමවා ඇත.

කාරයික්කාල් අම්මයියාර් මූර්තිය



- කාරයික්කාල් අම්මයියාර් නැමති මෙම නිර්මාණය පොළොන්නරු යුගයේ හින්දු ආගමික මූර්තියකි.
- පොළොන්නරුව අංක 5 දරණ ශිව දේවාලයෙන් හමුවන මෙම නිර්මාණය දැනට පොළොන්නරු කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනය කෙරේ.
- මෙයින් මූර්තිමත් වන්නේ, ශිව දෙවියන් කෙරෙහි වූ අසාමාන්‍ය භක්තිය නිසා තම නාරි සෞන්දර්ය අහිමි කරවන ලෙස දෙවියන්ගේ ඉල්ලීම නිසා කෘෂි, අශෝභන තැනැත්තියක් බවට පත් වූ කාන්තාවකි.
- ඇය කෘෂි හා විකෘති ශරීරයකින් යුතු ව හිඳගෙන තාලම්පට වයන ස්වරූපයෙන් දක්වා ඇත.
- මෙම ප්‍රතිමාව ශ්‍රී ලාංකේය හින්දු කලා නිර්මාණ අතර සුවිශේෂ කලා ලක්ෂණ පෙන්වන කලාත්මක පරිකල්පනයේ උසස් නිර්මාණයක් වශයෙන් සැලකේ.
- ක්‍රි.ව. 12 වැනි සියවසට අයත් ලෙස සැලකෙන මෙම ප්‍රතිමාව ලෝකඩ මාධ්‍ය හා ලෝහ වාත්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය භාවිත කර ඇති මූර්තියකි.

සුන්දරමූර්තිස්වාමි ප්‍රතිමාව



- මෙම ලෝකඩ ප්‍රතිමාවෙන් සුන්දරමූර්තිස්වාමි නැමති හිව භක්තිකයා නිරූපණය වෙයි.
- පොළොන්නරු යුගයේ ක්‍රි.ව. 11 වැනි සියවසට අයත් ලෙස සැලකෙන මෙය හින්දු ආගමික මූර්තියකි.
- පොළොන්නරුව අංක 5 දරණ ශිව දේවාලයෙන් හමු වී ඇති මෙම ප්‍රතිමාව දැනට කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනය කෙරේ.
- සුන්දරමූර්තිස්වාමි යනු ශිව ආගමේ දෘක්වෙන හැට තුන්දෙනෙකුගෙන් යුතු ශාන්තුවරයන්ගෙන් කෙනෙක් වේ. ඔහු “තේවාරම්” නැමති හින්දු ස්ත්‍රෝත්‍ර ලියා දේවාලයෙන් දේවාලයට යමින් ඒවා ගායනා කරන කෙනෙකු ලෙස හැඳින්වේ.
- සුන්දරමූර්තිස්වාමි රූපය නිරූපණය කොට ඇත්තේ මංගල ඇඳුමකින් සැරසුණු යෞවනයකුගේ විලාසයට ය.
- තාරුණ්‍යය, කඩවසම් බව හා ලාලිතය යන ලක්ෂණවලින් යුතුව ත්‍රිභංග දේහයකින් සමන්විතව නිමවා ඇත.
- ශරීරාංග තාත්වික ලෙස මූර්තිමත් කරන ලද කලාත්මක නිර්මාණයක් වශයෙන් මෙය සැලකේ.
- දැනින් කටක හස්ත මුද්‍රාව දක්වයි. හදුපියක් මත සවිකරන ලද වටකුරු පද්මයක් මත ත්‍රිභංග ඉරියව්වෙන් සිටගෙන සිටී.
- ලෝකඩ මාධ්‍ය හා සන ලෝහ වාක්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමය භාවිත කර ඇති මෙම ප්‍රතිමාව හින්දු කලා නිර්මාණ අතර සුවිශේෂ කලා ලක්ෂණ පෙන්වන නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.

කියවිම් පත්‍රිකාව

නිශ්ශංක ලංකා මණ්ඩපය





- ලක්දිව ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ සුවිශේෂ වූ නිර්මාණයක් සේ සැලකෙන මෙම ගොඩනැගිල්ල ක්‍රි.ව. 12 වැනි සියවසට (ක්‍රි.ව. 1187-1196 අතර කාලයට) අයත් වේ.
- මෙම නිර්මාණය පොළොන්නරුවේ රාජ්‍යත්වයට පත් නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා විසින් කරවන ලද්දකි.
- ගල් කණු දක්වා ඇති මණ්ඩපය සෘජුකෝණාස්‍රාකාර (ආයතන චතුරශ්‍රාකාර) හැඩයකින් යුක්තය.
- අනුරාධපුරයේ ජේතවනාරාමය අසල ඇති නිර්මාණවලට සමාන අයුරින් ගල් ගරාදි වැටකින් වට කර ඇත.
- මෙම මණ්ඩපය මධ්‍යයෙහි කුඩා බුබුළුලාකාර දාගැබක් හා එයට පිවිසීම සඳහා එක් පසක වන දොරටුවකි. දාගැබ පාදමේ වාඩි වී වන්දනාවේ යෙදෙන මානව රූප කැටයම් සහිත ය.
- මෙම ගොඩනැගිල්ලේ දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ අලංකාර කුලුනු නිර්මාණයන් ය. එක කණුවක උස අඩි 07කි.
- මෙම කුලුනු එතෙක් දැකිය හැකි සෘජු බවෙන් යුතු කුලුනුවලින් වෙනස් ව සොබා දහමේ රිද්මයානුකූල හැඩතල අනුව නිර්මාණය කිරීමක් වේ.
- නෙළුම් ශාකයේ අංග රිද්මයානුකූලව භාවිත කර මෙම කුලුනු නිර්මාණය කර ඇත.
- කුලුනු ශීර්ෂය අඩක් පිටුණු නෙළුම්ක ස්වරූපයට නිර්මාණය කර ඇත.
- ලක්දිව ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ සුවිශේෂ වූ නිර්මාණයක් සේ සැලකෙන මෙම ගොඩනැගිල්ල නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම, දළදා වහන්සේ වන්දනා කිරීම හා පිරිත් ශ්‍රවණය කිරීම වැනි ආගමික කටයුතු සඳහා ඉදි කළ බව එහි ඇති සෙල්ලිපියක සඳහන් වේ.

පොළොන්නරුව වටදාගේ



පොළොන්නරු කෞතුකාගාරයෙහි නිර්මාණය කර ඇති පොළොන්නරු වටදාගෙයි ආකෘතිය

- පොළොන්නරු දළදා මළුවට ඇතුළු වූ විට වම්පසින් වටදාගෙය හෙවත් වෘත්තාකාර ධාතු මන්දිරය දකිය හැකි ය.
- දළදා මළුවේ පිහිටි ගල් පොත නම් සෙල් ලිපියේ සඳහන් වන පරිදි පොළොන්නරු වටදාගෙය නිශ්ශංකමල්ල රජතුමාගේ නිර්මාණයක් ලෙස සලකන අතර එය පරාක්‍රමබාහු රජුගේ නිර්මාණයක් වශයෙන් ද අනුමාන කෙරේ.
- අව් වැසි ආදියෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා කුඩා ස්තූපය වටා තැනූ ගෙය වටදාගේ ලෙස හඳුන්වන අතර චේතියසර, ථූපසර, වට්ට්ටාතුගෙය ආදි නම්වලින් ද මෙම ගොඩනැගිල්ල හඳුන්වයි.

- වටදාගෙයට පිටිසීමේදී ඇති පළමුවැනි සලපතළ මළුවට පසුව ඇති දෙවැනි සලපතළ මළුව මධ්‍යයයෙහි දාගැබකි. සලපතළ මළු මාලක යන නමින් ද හඳුන්වන අතර මාලක දෙකෙහි ම බිම ගල් අතුරා ඇත.
- පළමු සලපතළ මළුවට පිටිසීම සඳහා එක් දොරටුවක් හා දෙවන සලපතළ මළුවට පිටිසීමට දොරටු සතරක් ද වේ. මෙම සෑම දොරටුවක් ම කොරවක් ගල්, සඳකඩපහණ, මුරගල් හා පියගැටපෙළකින් අලංකාර වූ ද්වාර මණ්ඩප සහිතව නිර්මාණය කර ඇත.
- ඇතුළු මළුව වටා පෙනි සතරේ අලංකාර බිතර මල් රටාවෙන් යුත් ගල් බැම්මකි.
- පොළොන්නරු යුගයේ නිර්මාණය කළ කලාත්මක සඳකඩපහණ සහ නාග රාජ රූපය සහිත මුරගල දැකිය හැකි වන්නේ ඉහළ සලපතළ මළුවට පිටිසීමට ඇති වටදාගෙයි උතුරු දොරටුවේ ය.
- සෑම පියගැටපෙළකම සිරස් මුහුණතෙහි පියගැටපෙළ දරා සිටින සේ සිත්ගන්නා සුලු වාමන රූප කැටයම් කර ඇත.
- චෛත්‍ය සතර පැත්තේ සතරදිශාවට මුහුණලා ධ්‍යාන මුද්‍රාවෙන් වැඩ සිටින බුදු පිළිම සතරකි.
- පොළොන්නරු යුගයේ බුදු පිළිම අතර සුවිශේෂ නිර්මාණ වන මේවායෙහි චිවරය රැළි රහිත වන අතර හිසකෙස් අක්බමරු රහිත ව දක්වා ඇත.





- 13 වැනි සියවසේ ඉදි වූ හින්දු දේවාලයක් ලෙස සැලකේ. මෙම දේවාලය දකුණු ඉන්දීය ගෘහ නිර්මාණ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන බව විද්වත් අදහසයි.
- හින්දු ගෘහනිර්මාණ ලක්ෂණ වන මණ්ඩප, ගර්භගෘහ හා අන්තරාල යනාදියෙන් මෙය සමන්විත වේ.
- මෙම දේවාලයේ ඇති විශේෂත්වය වන්නේ බදාම භාවිත නො කොට නියමිත පරිද්දෙන් කපා කොටස් කරන ලද පාෂාණයන් ඒකාබද්ධ කර ඇති ආකාරයයි.
- එම කපා සකස් කර ගත් කළුගල් මගින් බිත්තියේ බාහිර හැඩ මතු කර ඇති අතර එම ගල් බිත්ති මත බොරදම් හා විමාන හැඩ දක්නට ඇත. කුලුනු සඳහා නෙළුම් මල් හැඩ යොදා ගෙන ඇත.
- මෙහි ශිඛරය නිර්මාණය කර ඇත්තේ ගඩොලින් බව ශේෂ ව ඇති සාධක මගින් පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.
- ශිව දෙවියන් ඇදහීම උදෙසා නිර්මාණය කරන ලද ලෝකඩ මූර්ති රැසක් මෙම දේවාලයෙන් හමු වී ඇත.

ශිව දේවාලය අංක 02



- පොළොන්නරුව පුදබිමේ හමුවන අංක 02 ශිවදේවාලය 10 වන සියවසේ වෝල පාලන සමයේ ඉදි කරන ලද්දක් ලෙස සැලකේ.
- පොළොන්නරු යුගයට අයත් ඉපැරණි ම ශිව දේවාලය වන්නේ මෙයයි.
- මෙම දේවාලය වානවන් - මා දේවී - ඊශ්වරම් - උදෙයියාර් (ඉසාරමුදියර්) යනුවෙන් එහි ඇති ශිලා ලේඛනයක සඳහන් වේ. මෙය මෙකල සොළි රාජ්‍යයේ අග රජ වූ මහරාජරාජගේ මෙහෙසිය සිහිවීම පිණිස ගොඩනංවන ලද්දකි.
- හැඩගන්වන ලද පාදමක් මත ගොඩනගා ඇති මෙම දේවාලයේ පිටස්තර බිත්ති අන්තර් සම්බන්ධතා සහිත ස්ථම්භයන්ගෙන් අලංකාර කර ඇත. මෙම ස්ථම්භවලට ඉහළින් පිරමීඩාකාර පියස්සකි. එම පියස්ස මහල් (කොටස්) තුනකින් සමන්විත විමානයකින් හා එය වසා සිටින අටපට්ටම් ශිඛරයකින් සමන්විත වෙයි.
- මෙම දේවාලය ඉදිකිරීමේ දී බදාම අවම වශයෙන් භාවිත කොට නියමිත පරිද්දෙන් කපා කොටස් කරන ලද පාෂාණයන් එකට එක්වන සේ සවිකර ඇත.
- දකුණු ඉන්දීය වෝල ගෘහ නිර්මාණ ලක්ෂණ හොඳින් නිරූපණය වන මෙහි අභ්‍යන්තර මණ්ඩප, අන්තරාලය හා ගර්භ ගෘහය යනාදි කොටස්වලින් යුතු වේ. ගර්භ ගෘහය තුළ ශෛලමය ශිව ලිංගයක් තැන්පත් කර ඇත.
- මෙම ශිව දේවාලයෙහි පුරාවිද්‍යා කැනීමිවල දී නටරාජා හා පාර්වති රූප ඇතුළු හින්දු ප්‍රතිමා රැසක් ද හමු වී ඇත.

කියවීම පත්‍රිකාව

- මහනුවර යුගයේ පහතරට විත්‍ර කලා ලක්ෂණ සහිත බිතු සිතුවම් දිවයිනේ බස්නාහිර හා දකුණු මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ කේන්ද්‍රීය ව හමු වේ.
- 16 වන ශත වර්ෂයෙන් පසු මෙම ප්‍රදේශ පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි යන විදේශීය පාලනයට නතු වීම හේතු කොට ගෙන මහනුවර යුගයේ විත්‍ර කලාවේ ශෛලීය ලක්ෂණ වෙනස් වී බටහිර සංස්කෘතික ලක්ෂණ සහිත ව නිරූපණය වීම දැකිය හැකි ය.
- දහනවවන සියවස අග භාගයේ ප්‍රචලිත වී හා පහතරට ප්‍රදේශවල ව්‍යාප්ත වූ මෙම විත්‍ර ශෛලිය සඳහා විදේශීය ආභාස හා සමකාලීන සමාජ පසුබිම බලපා ඇත.
- මෙම පහතරට විහාර විත්‍ර ඇඳීම සඳහා භාවිත කර ඇත්තේ වියළි බදාම මත සිතුවම් ඇඳීමේ ශිල්ප ක්‍රමයකි.
- ප්‍රධාන වශයෙන් බෞද්ධාගමික සිදුවීම් සහ බෞද්ධ ජාතක කථා වස්තු විෂය වී තිබේ.

පහතරට විහාර විත්‍ර ශෛලියේ දැකිය හැකි පොදු ලක්ෂණ

- තීරු විත්‍ර සංරචනය, අඛණ්ඩකථන ක්‍රමය හා පාර්ශ්වදර්ශී රූප නිර්මාණය
- රූප වටා නිමාව දක්වන ප්‍රශස්ත මට්ටමින් යුතු සියුම් රේඛාකරණය
- සමස්ත සංරචනය තුළ පරිමාණ රීතීන් නොසැලකීම
- පර්යාලෝක රීතීන් පෙන්වීමට උත්සාහ කර තිබීම
- පසුබිම අවකාශය පිරවීම සඳහා විවිධ අලංකරණ සැරසිලි මෝස්තර භාවිතය
- වස්ත්‍රාභරණ අලංකාරව හා විස්තරාත්මක ව දැක්වීම
- යුරෝපීය ලක්ෂණ සහිත වාස්තුවිද්‍යා, ගෘහ භාණ්ඩ හා සංගීත භාණ්ඩ, ඇඳුම් පැලඳුම් වැනි අංග දැක්වීම
- වර්ණ සඳහා කහ, නිල්, කොළ, රතු, අළු, කළු, සුදු ආදී වර්ණ භාවිතය හා වර්ණවල තද හා ලා පැහැය සමග ඉතා සියුම් ව මතු කරන ත්‍රිමාන ලක්ෂණ දැක්වීම
- බහුල වශයෙන් පසුබිම සඳහා රක්ත වර්ණයට වඩා අළු, කළු හා තද නිල් වැනි වර්ණ භාවිතය

කතළුව විහාර විත්‍ර

- දකුණු පළාතේ ගාල්ල නගරයට ආසන්නව පිහිටා ඇති කතළුව විහාර බිතු සිතුවම් දහනව වන සියවසේ අගභාගයට (ක්‍රි.ව 1886) අයත් නිර්මාණ ලෙස සැලකේ.
- මෙම විහාරයේ බිතු සිතුවම් නිර්මාණය කළ ශිල්පීන් වශයෙන් කඩොල්ගල්ලේ මහ සිත්තරා හා පොඩ්ඩ සිත්තරා යන ශිල්පීන් හඳුන්වා ඇත.
- පහතරට විහාර බිතුසිතුවම් සඳහා විදේශීය ආභාස හා සමකාලීන සමාජ පසුබිම බලපා ඇති ආකාරය දක්වන හොඳම නිදසුනක් වශයෙන් මෙම විහාර සිතුවම් සැලකේ.
- කතළුව විහාරයට අයත් සිතුවම්වල වස්තු විෂය පහත ලෙස වර්ග කළ හැකි ය.
 - බෞද්ධ ජාතක කථා (වෙස්සන්තර, මහා සුත්තසෝම, තේමිය, චුල්ලපදුම)
 - බුද්ධ චරිතයට සමකාලීන සමාජ සිදුවීම් (මහාධන සිටුවරයාගේ කථාව, පටාවාරා කථාව, නන්දිය උපාසක කථා වස්තුව)
- එම නිර්මාණවලට අමතර ව සුවිසිවරණය, අපාය දර්ශන, වියන්තල සිතුවම් හා දිව්‍යලෝක දර්ශන සහිත සිතුවම් ද වේ.



- කතථව විහාරයේ දැකිය හැකි චිත්‍රයක් වන මෙයින් මහාධන සිටුවරයාගේ නිවසේ පැවති නැටුම් හා ගැයුම් සංදර්ශනයක අවස්ථාවක් නිරූපණය කෙරේ.
- මෙහි දක්වෙන සංගීත කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෝ යුරෝපීය ක්‍රමයට ඇඳ පැලඳගෙන බටහිර සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කරමින් සිටිති.
- පසුබිමෙන් දක්වෙන ගොඩනැගිල්ල යුරෝපීය ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු වේ.
- මෙම සිතුවමේ නිරූපිත ඇඳුම් පැලඳුම්, සංගීත භාණ්ඩ, ගෘහනිර්මාණ අංග හා ගෘහභාණ්ඩ මෙන්ම විනෝදාංශ ද එකල ලාංකේය සිත්තරුන් දුටු යුරෝපීය ලක්ෂණවලට අනුගත වූ ඒවා වේ.
- අඛණ්ඩ කථන ක්‍රමයට අදින ලද කථාවක එක් කොටසක් මෙයින් දක්වේ.
- සම්පූර්ණ තලය භාවිත කොට සිද්ධිය සංරචනය කොට තිබේ.
- රේඛා හා හැඩතල යොදා ගනිමින් සංකීර්ණ ලෙස අවකාශය පුරවා ඇත.
- කහ, කළු, සුදු, නිල්, රතු, කොළ සහ දුඹුරු යන වර්ණ සහ ඒවායේ ප්‍රභේද භාවිත කොට සිතුවම් වර්ණ කොට තිබේ.
- රූප වටා කළු පැහැති බාහිර රේඛා යොදා ඇත.
- පසුබිම වර්ණ කිරීම සඳහා කහ, කළු, දුඹුරු යන වර්ණ භාවිත කොට ඇත.
- ත්‍රිමාන ලක්ෂණ පෙන්වීම සඳහා සියුම් ලෙස වර්ණ ප්‍රභේද දැක්වීමට ගත් උත්සාහය දැකිය හැකි ය.
- සමස්ත චිත්‍රයේ ශෛලිගත ආකාරයට වඩා ජීවී බවක් ප්‍රකාශනය වේ. එසේ ම වර්ණ පැතලි ව දැක්වීමට වඩා වර්ණ පදාස දැක්වීම ද දැකිය හැකි ය.

සුතසෝම ජාතකය රජමැදුරේ කාන්තාවෝ



- කතළුව විහාරයේ දැකිය හැකි මෙම සිතුවමින් බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ මාළිගාවේ සිටින කාන්තාවන් දෙදෙනකු පිළිසඳුරේ යෙදී සිටිනු දැක්වේ. මින් රජ බිසව හා ඇයට පවත් සලන සේවිකාව නිරූපණය කෙරේ.
- අඛණ්ඩ කථන ක්‍රමයට අදින ලද සිතුවමක එක් සිද්ධියක් මෙයින් දැක්වේ. එහි රූප පාර්ශ්වදර්ශී ස්වරූපයෙන් හා ශෙලිගත ව නිරූපණය කර ඇත.
- මෙහි නිරූපණය වන කාන්තාවන්ගේ ඇඳුම් පැලඳුම් විසිතුරු මල් මෝස්තර හා හැඩතලවලින් සරසා තිබේ.
- මාළිගාව යුරෝපීය ක්‍රමයට සරසා ඇත. විශේෂයෙන් යුරෝපීය ලාම්පු, ගෘහය අලංකරණය සඳහා යොදා ගෙන ඇත.
- කහ, කළු, සුදු, නිල්, රතු, කොළ සහ දුඹුරු යන වර්ණ සහ ඒවායේ ප්‍රභේද භාවිත කොට සිතුවම් වර්ණ කොට තිබේ.
- කළු පැහැති බාහිර රේඛා රූප වටා යෙදීමට මෙන් ම චිත්‍රයේ විස්තරාත්මක බව දැක්වීම සඳහා භාවිත කර ඇත.
- රූප එකම තලයක පිහිටුවා තිබීම දැකිය හැකි ය.
- පසුබිම සඳහා කළු වර්ණය භාවිතය හා පසුබිම අවකාශය පිරවීම සඳහා විවිධ සැරසිලි මෝස්තර භාවිතය මෙහි සුවිශේෂ ලක්ෂණ වේ.

කරගම්පිටිය විහාර විහු

- බස්නාහිර පළාතේ දෙහිවල නගරයට ආසන්නව පිහිටා ඇති සුබෝධාරාමය හෙවත් කරගම්පිටිය විහාරය පහතරට විහාර විහු ශෛලීය ලක්ෂණ සහිත නිර්මාණවලින් සමන්විත විහාරයකි.
- මෙම විහාරයේ ඉතිහාසය පොළොන්නරු යුගයේ පළමු වැනි පරාක්‍රමබාහු හා මහනුවර යුගයේ රාජධිරාජසිංහ රජුගේ කාලය (ක්‍රි.ව 1795) දක්වා අයත් වේ.
- මෙහි ඇති පහතරට විහාර විහු ශෛලීය ලක්ෂණ සහිත බිතු සිතුවම් 19 වැනි සියවස අග භාගයට (ක්‍රි.ව 1897) අයත් නිර්මාණ ලෙස සැලකේ.
- කරගම්පිටිය විහාරයේ සිතුවම් අතර බෞද්ධ ජාතක කථා, බුද්ධ චරිතයේ සිදුවීම්, අපාය දර්ශන, සුවිසි විවරණය හා දිවාලෝක දර්ශන දක්වන සිතුවම් දැකිය හැකි වේ.
- කරගම්පිටිය විහාර විහු ආවේණික වූ පොදු ලක්ෂණ
 - ස්වාභාවික වස්තු සඳහා ත්‍රිමාන ලක්ෂණ සහිත වර්ණ භාවිත කිරීම
 - වලාකුළු හා ජලය සඳහා “ඉන්ඩිගෝ” නිල භාවිත කිරීම හා නිල් වර්ණය සමග සුදු හා කළු වර්ණ මිශ්‍ර කර ත්‍රිමාන ලක්ෂණ මතු කර දැක්වීම
 - තද රතු, තද කොළ, කළු සමග දුඹුරු වර්ණ භාවිතය
 - අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි ත්‍රිමානත්වය මතුවන ලෙස වර්ණ ප්‍රභේද යොදා ගැනීම

පෙළඹවීම (මාර දූවරු)



- කරගම්පිටිය විහාරයේ දැකිය හැකි මෙම සිතුවමින් බුද්ධත්වය ලැබීම වැළැක්වීම සඳහා පෙළඹවීමට පැමිණි මාරයාගේ දූවරු වන තන්හා, රතී හා රගා යන මරගනන් නිරූපණය කෙරේ.
- මාර දූවරු සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කරමින් පවත්වන සංදර්ශනයක ස්වරූපයක් මෙ මගින් පිළිබිඹු කෙරේ.
- මෙම මාර දූවරු හැඳ සිටින ඇඳුම් පැලඳුම් හා ඔවුන් අත දරා සිටින සංගීත භාණ්ඩ 19වන සියවසට අයත් ලාංකේය සමාජයේ භාවිත දේවල් ලෙස සැලකේ.

- පහතරට විත්‍ර කලාවේ පොදු ලක්ෂණ වන අධික සැරසිලි බව හා විස්තරාත්මක බව මෙම නිර්මාණයේ ඇඳුම් පැලඳුම් ආශ්‍රිත ව පැහැදිලි ව දක්වා තිබේ.
- අඛණ්ඩ කථන ක්‍රමයට අදින ලද කථාවේ එක් කොටසක් මෙයින් දක්වෙන අතර සම්පූර්ණ තීරුව පුරා සිද්ධිය සංරචනය කොට තිබීම ද දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණයකි.
- කහ, කළු, සුදු, නිල්, රතු, කොළ සහ දුඹුරු යන වර්ණ භාවිත කොට ඇති අතර එම වර්ණවල දක්වන සියුම් වර්ණ ප්‍රභේද මගින් ත්‍රිමාන ලක්ෂණ පෙන්වීමට උත්සාහ දරා ඇත.
- අලංකරණ ලෙස රූප වටා කළු පැහැති රේඛා හා පසුබිම වර්ණ කිරීම සඳහා නිල් වර්ණය භාවිත කිරීම මෙහි දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණ වේ.

සිදුහත් උපත



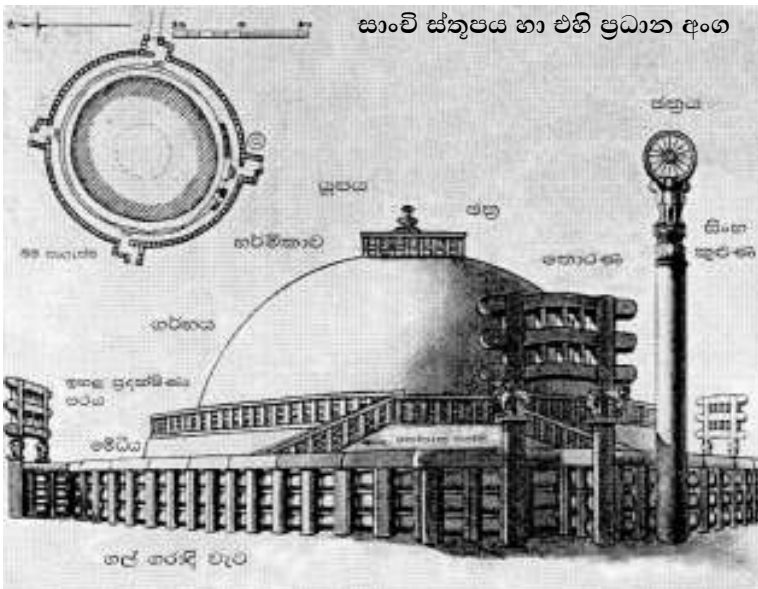
- මෙම සිතුවමෙන් ලුම්බිණි සල් උයනේ සිදුහත් උපත නිරූපණය කෙරේ.
- අඛණ්ඩ කථන ක්‍රමයට අදින ලද මෙහි මහාමායා දේවිය සල්ගස් වෙත ළඟා වන අයුරු හා අනතුරු ව දේවිය සල් අත්තක් අල්ලා සිටියදී දරුවා බිහිවන අයුරු දක්වේ.
- ගස් දෙක අතර එල්ලන ලද තිරයකින් ඇගේ සිරුරේ යට කොටස ආවරණය වී ඇති අතර බිහිවූ දරුවා සතරවරම් දෙව්වරුන් විසින් පිළිගනු ලබයි.
- පහතරට විහාර විත්‍ර කලාවේ පොදු ලක්ෂණ වන සැරසිලිමය හා විස්තරාත්මක බව මෙහි දක්වේ.
- විසිතුරු මල් මෝස්තරයන්ගෙන් සමන්විත ඇඳුම්, පැලඳුම් මෙන්ම මහාමායා දේවිය ආවරණය කරන ලද තිර රෙද්ද හා මල් සහිත සල් ගස් දෙකක මෙම නිර්මාණයේ දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණ වේ.
- මෙම සිතුවමේ දැකිය හැකි වර්ණ අතර කහ, කළු, සුදු, නිල්, රතු සහ කොළ යන වර්ණ ප්‍රමුඛ වේ. පසුබිම සඳහා නිල් හෝ කොළ පැහැයට හුරු අඳුරු පැහැති වර්ණයක් භාවිත කොට ඇත.
- වර්ණ පැතලි ලෙස භාවිත වුව ද සමහර ස්ථානවල ඉතා සියුම් ලෙස ආලෝකය හා අඳුර (ත්‍රිමාන බව) හඟවන ලක්ෂණ මතු කිරීම දැකිය හැකි වේ.
- රූප වටා මෙන් ම සැරසිලි අංග විස්තරාත්මක ව දක්වීම සඳහා රේඛාකරණය භාවිත කර ඇත.

කියවීමේ පත්‍රිකාව



සාංචි ස්තූපය

- ඉන්දීය ගෘහ නිර්මාණ අතර අශෝක අධිරාජයා විසින් ඉදි කළා යැයි සැලකෙන සාංචි ස්තූපය ඉතා විශිෂ්ට නිර්මාණයකි.
- මධ්‍යම භාරතයේ සුන්දර වූත්, කලාත්මක වූත් කඳු ගැටයක් මත ඉදි වී ඇති සාංචි ස්තූපය හා අවට ප්‍රදේශය කලාගාරයක් වැනි ය.
- සාංචි මහා ස්තූපයට අමතර ව තවත් වෛත්‍යය දෙකක් ඇති අතර මහා තූපය ඒ අතරින් සුවිශේෂ නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.
- එය අඩි 120 ක විශ්කම්භයකින් යුතු අතර අඩි 54ක් උස ය.

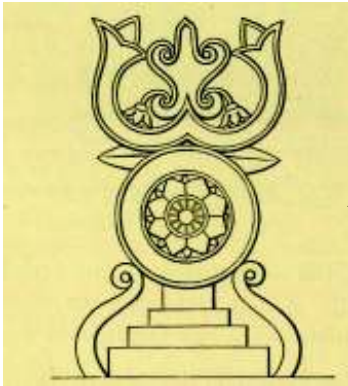


- මෙය බුඩ්ධලාකාර හැඩයෙන් යුත් වෛත්‍යයකි. පොළොව මට්ටමේ සිට අඩි 16 ක් උසින් වෛත්‍යය වටා යා හැකි ප්‍රදක්ෂිණා පථයක් වේ. මෙම කොටස “මේධිය” නමින් හඳුන්වයි. මෙය වටා ගලින් කරන ලද ගරාදි වැටකි. ප්‍රදක්ෂිණා පථයට නැගීමට සෝපාන පන්ති දෙකකි.
- “මේධිය” මත ගර්භය පිහිටා ඇත. ස්තූපයේ මුදුන ශෛලමය ගරාදි වැටකින් යුත් සතරැස් කොටු වකි. මෙය “හර්මිකාව” යනුවෙන් හැඳින්වේ.
- හර්මිකාව මැද (ස්තූපය මුදුනේ) මුදුන උල් වූ අටපට්ටම් සෙල්මුවා ටැඹක් පිහිටා ඇත. එය “යූපය” යනුවෙන් ද “යෂ්ටිය” යනුවෙන් ද හඳුන්වයි.
- යූපය මුදුනේ වෘත්තාකාර පැතලි ගල් පුවරු තුනකි. මේවා පහළ සිට ඉහළට කුඩාවන ලෙස සකස් වී ඇත. ‘ජත්‍ර’ යනුවෙන් මෙම වෘත්තාකාර ගල්පුවරු හඳුන්වයි.

සාංචි තොරණ

- සාංචි ස්තූපයේ සතර පැත්තේ ඇති තොරණ ඉන්ද්‍රිය කලා නිර්මාණ අතර හමුවන විශිෂ්ට කලා නිර්මාණ ලෙස සැලකේ.
- සාංචි තොරණ සාතවාහන යුගයට අයත් නිර්මාණ ලෙස සැලකේ.
- සාංචි තොරණ සතරම එකම ආකෘතියකට අනුව සකස් කරනු ලැබ ඇත.
- දෙපසින් ඉදි වූ සත්ත්ව රූප සහිත කුලුනු ශිර්ෂයෙන් යුතු සතරැස් ගල් කුලුනු දෙකක් හා ඒ මත තිරස් අතට සමාන්තර ව පිහිටුවා ඇති ගල් පුවරු තුනකි. තිරස් ව දක්වා ඇති විශාල ගල් පුවරු හෙවත් උඩෙලිපත් තල්පතක ස්වභාවය දක්වමින් ඒවා ඇතුළු පැත්තට එතුණු ආකාරයෙන් කලාත්මක ව නිර්මාණය කර ඇත. මෙම තිරස් ගල් පුවරු එකිනෙකට සම්බන්ධවන ලෙස වූ කුඩා ගල් කණු තුන බැගින් දක්වා ඇත.
- මෙම සෑම තිරස් සිරස් ගල් කණුවක් ම සාංචි ශිල්පියා කැටයමින් අලංකාර කර ඇත. ප්‍රධාන සිරස් කුලුනු අග ඇත් රූ, වාමන රූප, සිංහ රූපවලින් යුතු ශිර්ෂයකින් සමන්විත වන අතර එහි පළමු තිරස් අතට ඇති ගල් පතුරට කුඤ්ඤයක් ලෙස සම්බන්ධ වූ “සාලබංජකා” නම් ස්ත්‍රී රූ මූර්තිමත් කර ඇත.
- තොරණ ඉහළින් ම ඇති තිරස් ගල් පුවරුව හෙවත් උඩෙලිපත මත ත්‍රිශූලය, මිනිස් රූප සහ සත්ත්ව රූප නිර්මාණය කර ඇත.
- සාංචි තොරණ කැටයම් නිර්මාණ සඳහා වස්තු විෂය පහත දැක්වේ.
 1. ජාතක කතා - උදා :- ඡද්දන්ත, වෙස්සන්තර, මහාකපී ජාතක ය
 2. බුද්ධ චරිතයේ සිද්ධි - උදා :- බුදුවීම, බුදුරදුන් සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම
 3. සිදුහත් චරිතයේ සිද්ධි - උදා :- කේශ ඡේදනය, අභිනිෂ්ක්‍රමණය
 4. ඓතිහාසික සිද්ධි - උදා :- අශෝක රජු ශ්‍රී මහා බෝධිය වැදීම, ධාතු කෝලහලය
- සාංචි තොරණ කැටයම් නිර්මාණවල දැකිය හැකි සුවිශේෂ ලක්ෂණ
- සිරස් ගල් කණු මත කැටයම් පනේල වශයෙන් දැක්වීම හා තිරස් ගල් පුවරු මත බොහෝ විට අඛණ්ඩ කථන ක්‍රමය අනුව කැටයම් නිර්මාණය කර තිබීම
- කැටයම් ඉතා සියුම් ලෙස අල්ප උන්නත ව මතු කොට තිබීම
- රූපයකට රූපයක් මුඛාවත සේ රූප තලය මත සංරචනය කිරීම
- ඉතා කුඩා ඉඩක් ඇති ස්ථාන පවා මානව රූප, සත්ත්ව හා ශාක හැඩ අවකාශය පුරා සම්පිණ්ඩනය කිරීම
- මිනිස් රූප ශෛලිගත ස්වභාවයෙන් කැටයම් කර ඇති අතර සත්ත්ව රූප ඉතා ස්වාභාවික ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු ව දැක්වීම
- සතුන්ගේ ඉරියව්, ගති ලක්ෂණ හා චලනයන් තාත්ත්වික ව නිරූපණය කර දැක්වීම
- සාංචි කැටයම් ශිල්පියා බුදුරජාණන් වහන්සේ සහ සිදුහත් කුමරු දැක්වීම සඳහා බෝගස, ඡත්‍රය, ස්තූපය, ධර්මවක්‍රය සහ ශ්‍රී පාද ලාංඡනය වැනි සංකේත යොදා ගනු ලැබීම

සාංචි තොරණ හා කොටස්



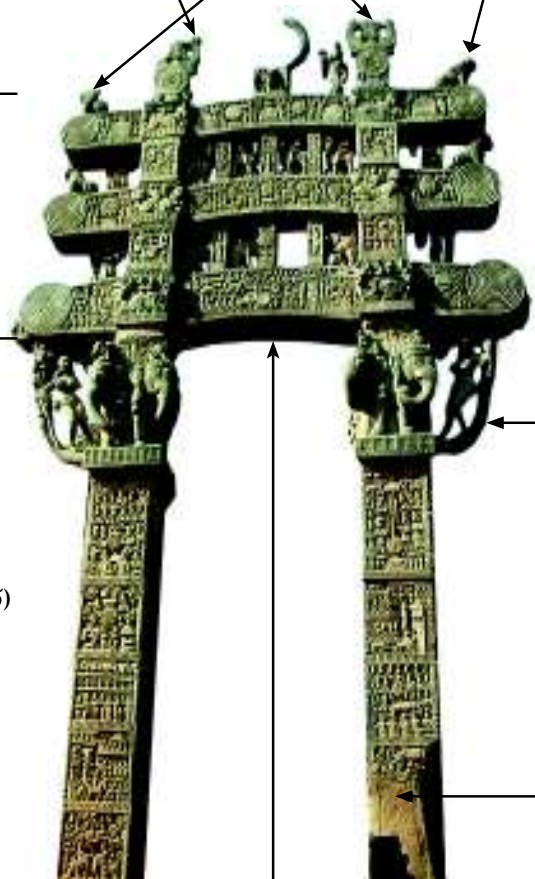
ත්‍රිශූලය සහිත ඵලකය



සිංහ රූප



තිරස් ගල් පුවරු කෙළවර
තල්පතක් ලෙස හඳුලා අති
ආකාරය (උඩලිපත් කෙළවර)



ඇත් රූප සහ
සාලබංජිකා රූප

සිරස් ගල් කණු

තිරස් ගල් පුවරු (උඩලිපත්)

ජද්දන්ත ජාතකය



උතුරු තොරණ ඇතුල් පැත්ත



ජද්දන්ත ජාතකයේ සමීප රූපයක්

- සාංචි තොරණ කැටයම් අතර ඉතා විශිෂ්ට නිර්මාණ වශයෙන් ජාතක කතා කැටයම් සැලකේ.
- එම ජාතක කතා කැටයම් අතර ජද්දන්ත ජාතකය කැටයම ඉතා සුවිශේෂ වේ. එය සාංචි තොරණ කිහිපයක දැකිය හැකි කැටයමකි.
- මෙහි දක්වෙන්නේ උතුරු තොරණේ කැටයමකි.
- එය තොරණේ ඇතුල් පැත්තේ ඉහළම උඩලිපතෙහි දැකිය හැකිය.
- තිරස් ගල් පුවරු මත අඬණ්ඩ කථන ක්‍රමය අනුව මෙම කැටයම් නිර්මාණය කර ඇත.
- ඉහත රූපයේ දක්වෙන්නේ ජද්දන්ත ජාතකයේ නුග ගස මුල සිටින ඇතුන්ගේ දර්ශනයකි.
- මෙහි ඇති ඇත් රූප ඉතා ස්වභාවික ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු වේ. ඇතුන්ගේ ඉරියව්, ගති ලක්ෂණ හා චලනයන් තාත්ත්වික ව නිරූපණය කර ඇති ආකාරය දැකිය හැකි වේ.
- රූපයකට රූපයක් මුළාවන සේ රූප තලය මත සංරචනය කර තිබීම විශේෂත්වයකි.
- ඉතා කුඩා අවකාශ පවා භාවිත කර රූප කැටයම් කර තිබීම දැකිය හැකි ය.
- ඇත් දත් කැටයම්වල දැකිය හැකි සියුම්, මට්ටු සහිත නිමාව සහිත ලක්ෂණ මෙම අල්ප උන්නත කැටයම්වල දැකිය හැකි වේ.

බුදුරජාණන්වහන්සේ සංකස්ස පුරයට වැඩම කිරීම



- මෙම කැටයම ඇත්තේ උතුරු තොරණේ ඉදිරි පසය.
- බුදුරජාණන්වහන්සේ සංකස්ස පුරයට වැඩම වීම දැක්වෙන මෙම කැටයමේ බුදුන් වහන්සේගේ රූපකාය වෙනුවට බෝගස සංකේත ව දක්වා ඇත. ඒ අනුව හිණිමඟ උඩ හා පහළ බෝගස නිරූපණය කර ඇත.
- මෙහි දැක්වෙන මිනිස් රූප ශෛලිගත ස්වභාවයෙන් කැටයම් කර ඇත.
- රූපයකට රූපයක් මුළාවන සේ රූප තලය මත සංරචනය කර ඇත.
- ඉතා කුඩා අවකාශය පවා භාවිත කර රූප කැටයම් කර තිබේ.
- ඇත් දත් කැටයම්වල දැකිය හැකි සියුම්, මට්ටුපු නිමාව සහිත ලක්ෂණ මෙම කැටයම්වල දැකිය හැකි වේ.
- අල්ප උන්නත ව නෙළන ලද කැටයමකි.

කියවීමේ පත්‍රිකාව

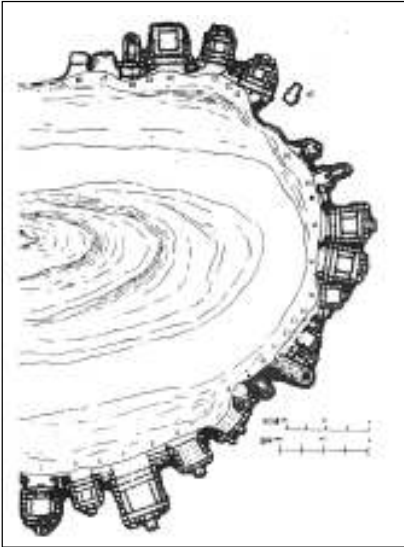
සාරානාත් බුදුපිළිමය



- ගුප්ත යුගයේ නිර්මාණය වූ මෙම බුදුපිළිමය ඉන්දියාවේ සාරානාත් ප්‍රදේශයෙන් හමු වූ නිර්මාණයකි.
- සාරානාත් බුද්ධ ප්‍රතිමාව වූනාර් නැමති ගල් විශේෂය භාවිත කරමින් නෙළා ඇත.
- පද්මාසන ක්‍රමයෙන් වැඩ හිඳින ප්‍රතිමාවේ දෑත් දක්වා ඇත්තේ ධම්මවක්ක මුද්‍රාවෙන් ය.
- මෙමගින් බරණැස ඉසිපතන මිගදායේ දී බුදුන්වහන්සේ පස්වග තවුසන්ට ප්‍රථම ධර්මදේශනාව පවත්වන අවස්ථාව නිරූපණය වන බව විචාරක මතය යි.
- බුදුරජාණන්වහන්සේ වැඩ හිඳින ආසනයේ මැද ධර්මවක්‍රයක්, දෙපස මුවන් දෙදෙනාත්, අනෙකුත් මානව රූප සමූහයෙහුත් ඒ බව පැහැදිලි වේ.
- පිළිමයේ හිසට පිටුපසින් අලංකාර ප්‍රභා මණ්ඩලයක් දැක්වෙන අතර එහි සියුම් ව නෙළන ලද බිංදු රටා හා ලියවැල් මෝස්තරයක් හා ප්‍රභා මණ්ඩලය දෙපස දේවතා රූප දෙකක් වේ.
- ප්‍රභා මණ්ඩලයට පහතින් පිළිමය දෙපස මකර හා අශ්ව රූප සම්බන්ධ අලංකාර කැටයමකි.
- උෂ්ණිෂය, අක්ඛරුවන් හිසකෙස්, අඩවන් දෙනෙන්, ලඟ සවන් හා මුහුණින් උපශාන්ත බව හා මහා කරුණාව සහිත මහා පෞරුෂ ලක්ෂණ ඉස්මතු කර දක්වයි.
- දෙවුර වසා ඇති විවරය, ශරීරයට ඇළුණු ස්වරූපයෙන් පෙන්වන අතර සියුම් රේඛා කිහිපයකින් විවරය ඉස්මතු කර දක්වයි.
- සාරානාත් කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති ගුප්ත සම්ප්‍රදායට අයත් මෙම සාරානාත් බුද්ධ ප්‍රතිමාව ඉන්දිය ප්‍රතිමා කලාවේ අග්‍රගණ්‍ය නිර්මාණයක් වෙයි.

අපන්නා චිත්‍ර

- ඉන්දියාවේ වයඹ දිග, මහාරාෂ්ට්‍ර ප්‍රාන්තයේ හයිද්‍රාබාද්හි වසෝරා ගඟට මායිම්ව අශ්ව ලාඛමක හැඩය ගත් උස් පර්වතයක අපන්නා ලෙන් පන්තිය පිහිටා ඇත.



- අපන්නා ලෙන් 29කි. ක්‍රි.පූ. 2 වැනි සියවසේ සිට ක්‍රි.ව. 7 වැනි සියවස දක්වා කාලවකවානුවක වරින්වර නිර්මාණය කළ බවත් ඒ අනුව අපන්නා චිත්‍ර එක පරම්පරාවක අනුග්‍රහය යටතේ නිර්මාණය නොවූ බවත් සැලකේ.
- වාස්තු විද්‍යාත්මක ව අපන්නා ලෙන් කොටස් දෙකකට වර්ග කළ හැකි ය.
 1. වෛතෘ ශාලා
 2. ආවාස ශාලා
- වැඩි වශයෙන් බිතු සිතුවම් දක්නට ඇත්තේ මෙම ලෙන් තුළ ය.
- අපන්නා චිත්‍ර සඳහා වස්තු විෂය වී ඇත්තේ බුද්ධ චරිතය, ජාතක කථා හා ඓතිහාසික සිද්ධීන් ය.
- අංක 17 දරණ ලෙනෙහි දැකිය හැකි අප්සරා රූප අපන්නා චිත්‍ර අතර සුවිශේෂ නිර්මාණයක් වේ.



අප්සරා රූප

- මෙම රූප, සිගිරි අප්සරා රූපවලට සමාන ලක්ෂණ පෙන්වන බව විචාරක අදහසයි.
- සිගිරි චිත්‍රවල මෙන් දිගු නෙත්, මද සිනහව හා කර්ණාභරණ, ග්‍රීවාභරණ අප්සරා රුවේ අලංකාරය මතු කර පෙන්වයි.
- අජන්තා චිත්‍ර වියළි බදාමය මත ඇඳීමේ ශිල්ප ක්‍රමයකට නිර්මාණය කර ඇතැයි සැලකේ.
- චිත්‍ර ඇඳීම සඳහා ලෙන් බිත්තිය සකසා ගෙන ඇත්තේ මැටි, ගොම, දහයියා, පිදුරු, සහ සත්ත්ව ලොම්, මැලියම් එකට අඹරා සකස් කළ බදාමයක් ආලේප කිරීමෙනි. පසුව ඒ මත මකුළු මැටි දිය කර ආලේප කොට වියළුණු පසු චිත්‍ර ඇඳීම ආරම්භ කොට ඇත.

අජන්තා චිත්‍රවල දැකිය හැකි සුවිශේෂ ගෞලිය ලක්ෂණ

- අවස්ථාවෝචිත ලෙස හැඟීම් ප්‍රකාශනය හා සිද්ධියට අනුරූප වන ලෙස නාට්‍යමය අයුරින් අවස්ථා නිරූපණය කිරීම
- මිනිස් රූප හා සත්ත්ව රූප නිර්මාණයේ දී ඔවුන්ගේ ගති ස්වභාවය, චලනය, පරිමාණ ලක්ෂණ මෙන් ම ජීවමාන බව මතු කිරීම
- අඛණ්ඩකථන ක්‍රමය අනුව මූල, මැද, අග සහිතව කථාව රූපණය කර තිබීම
- ස්වභාවික පරිසරය දිය ඇලි, ගස්වැල්, වනසතුන් සමග වමන්කාර ලෙස දැක්වීම
- ලෙන් වියන්තල මල් ලියකම්, හස්ති, මානව හා පක්ෂී රූප සම්මිශ්‍රණය කරන ලද නිර්මාණශීලී රටා මෝස්තරවලින් අලංකාර කිරීම
- ගුරු වර්ණයෙන් රේඛා සටහන් ඇඳ පසුව වර්ණ යෙදීම
- චිත්‍ර වර්ණ කිරීම සඳහා රතු, කහ, නිල්, කළු හා කොළ වර්ණ භාවිතය
- තේමාව තීව්‍ර කිරීම සඳහා අඳුරු වර්ණ සහ දීප්තිමත් වර්ණ භාවිතය

පද්මපානි බෝධිසත්ව රුව



- අජන්තා චිත්‍ර අතර ඉතා විශිෂ්ට නිර්මාණයක් ලෙස සලකනු ලබන්නේ අංක 01 ලෙනෙහි ඇති පද්මපානි බෝධිසත්ව රූපය යි.
- මෙයින් සිද්ධාර්ථ කුමරු සමග වම්පසින් යශෝධරා දේවිය ද නිරූපණය කරන බව විද්වත් අදහසයි. චිත්‍රයේ සෙසු රූප සම්පිණ්ඩනයේ දී අහසේ විණා වාදනය කරන දෙවියන් ද වන අතර ගස් උඩ වළුරන් කිහිප දෙනෙකු ද නිරූපණය වේ.
- සෙසු රූපවල ප්‍රමාණයට වඩා විශාල ව දක්වා ඇති බෝසත් රුව ත්‍රිභංග හැඩයෙන් යුක්ත ය.
- මඳ සිනාව සහිත ව මුහුණෙහි ගැඹුරු හැඟීම් ප්‍රකාශනයෙන් යුතු, අධ්‍යාත්මික ගුණයෙන් පිරිපුන්, තාරුණ්‍යය විදහා පෙන්වන නිර්මාණයකි.
- දකුණතින් නිල් මහනෙල් මලක් දරා සිටින අතර අලංකාර වස්ත්‍රාභරණවලින් සැරසී සිටියි.
- ආභරණ අතර කුණ්ඩලාභරණ, අත්වළලු හා සියුම් කැටයමින් අලංකාර කර ඇති දිගටි ඔටුන්න (ශිරිෂ පලඳනාව) විශේෂිත ය.
- වර්ණ ගැන්වීමේ දී ප්‍රධාන රූපය වන පද්මපානි රූපය දීප්තිමත් කහපාටකින් මතුකර සෙසු චරිත හා හැඩ අඳුරු වර්ණ සහිත පසුබිමකින් මතු කර ඇත.
- ගුප්ත කලා ලක්ෂණ පෙන්වයි.

බුදුරජාණන්වහන්සේ කිඹුල්වත් පුරයට වැඩම කිරීම



- කිඹුල්වත් පුර පිඬු සිඟා වඩින බුදුරජාණන්වහන්සේ දැක්වෙන චිත්‍රය අජන්තා ලෙන් අංක 17 හි දැකිය හැකි ය.
- නෙළුම් මලක් මත වැඩ සිටින බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ හිසට ඉහළින් ඡත්‍රයක් දරා සිටින දේවතා රුවක් නිරූපණය කර ඇත.
- මාලිගයේ සිට යශෝධරා දේවිය රාහුල කුමරුට ඔහුගේ පියාණන් හඳුන්වා දෙන ආකාරය දැක් වේ.
- බුදුරජාණන්වහන්සේ ගේ රුව විශාලව ද, අවශේෂ රූප කුඩාවට ද දක්වා තිබීම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ උත්තරීතර භාවය පෙන්නුම් කිරීමට ගත් උත්සාහයක් ලෙස දැක්විය හැකි ය.
- පර්යාලෝක ලක්ෂණ සහිත ව මෙම චිත්‍රය නිර්මාණය කර ඇතැයි ද අනුමාන කෙරේ.
- ගුප්ත කලා ලක්ෂණ පෙන්වයි.